

LUCEAFĂRUL

CULTURAL-SOCIAL

MURNU

**REVISTĂ PENTRU PROPĂȘIRE CULTURALĂ
ȘI ARMONIE SOCIALĂ**

Director: IOAN N. CIOLAN

Redactor: PETRU OLARIU

**APARE LUNAR SUB AUSPICILE ASOCIAȚIEI
INVĂȚĂTORILOR DIN JUDEȚUL SIBIU**

Anul III • Mai—Iunie 1936 • No. 5-6

SIBIU, LA 15 IUNIE 1936

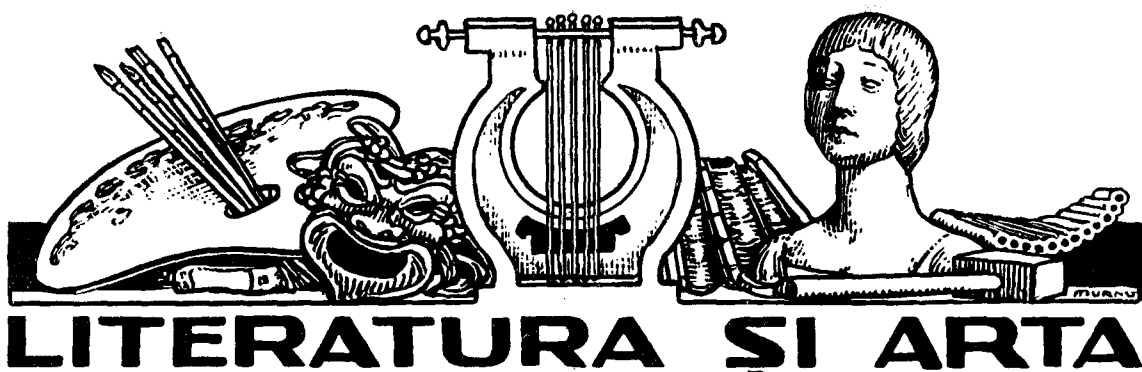
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: SIBIU, STRADA GH. LAZĂR No. 21

Apel

Anul acesta împlinindu-se un sfert de veac dela moartea pedagogului *Dr. P. Șpan*, unul din numerele viitoare ale revistei noastre va fi închinat memoriei acestui dascăl, care timp de 19 ani a răspândit neîntreput cultura și a pregătit neamului românesc generații de luminători devotați.

Pentru cunoașterea cât mai intimă a „omului“ și a „dascălului“ Șpan, rugăm pe toți foștii lui elevi și pe aceia cari au trăit aproape de el să prindă, în cuvinte puține, scene și atitudini, cari îl caracterizează sub orice lature sufletească și să le trimită cât mai în grabă revistei. Ele vor fi publicate sub titlul comun de: „P. Șpan omul și dascălul în lumina amintirilor elevilor și prietenilor săi“.

„Luceafărul“.

A murit Miron.

Era ca bradul. Bietul băiat. Nici n'a apucat să se năvăască bine cu nevasta, că o boală, așa, ca din senin, l-a silit să fugă la doctori. Nici ei n'au știut ce are, dar fiecare i-a dat câte ceva, că doar s'o mai vlăgui și va prinde o leacă de carne pe el. Slăbise mult. Obrazul lui, -- odată, ca macul, -- luase acum culoarea pământului, apoi încet, încet, a pierdut și culoarea asta rămânând transparent, diafan. I se subțiasse nasul și buzele, reliefând dinții îngălbeniți de boală. Dar așa cum era, era tot frumos, părând a avea un misionar convins de rolul îndumnezeirii oamenilor, pe pământul acesta înțelenit de păcate.

Când a simțit prima dată junghiurile, era o zi călduroasă de primăvară sglobie, care în loc să-i umple sufletul de mulțumire și voe bună, -- că doar nevasta-i dragă era alături cu plăvanii înjuțați la plug, iar căldura potolită, cântecul mieros al ciocârlilor, -- început de an bun, -- îl făcuse să uite că nu aveau tot ce le trebuie, ba că la nunta lor, se cam certase cu părinții lui, care nu prea vedeau cu ochi buni pe „Anica aia, descreerata, care *mnio căchiet copchilul la minte, de imblă ca prostu' după ie*”, -- toate parcă le uitase; dar tocmai după amiază, așa pe când mai sunt vre-o trei prăjini până la 'sfințitul soarelui, începuse să-l țină un junghiu în dreapta, sub coaste și răspundea în stânga, la inimă.

— „Tu Anică, mă ține rău tu, aici unde răspunde”...

— „Poate ți-ai scrintit vr'o vână, o hi șoaldă”.

— „Nu știu, da' mă doare rău”.

Nici n'au mai putut lucra în ziua aceea, s'au așezat în car și au plecat acasă. Din pat nu s'a mai ridicat vre-o două săptămâni. Doctorul i-a dat niște leacuri, dar tot n'a cunoscut nimic, ba i s'a făcut și mai rău după ce l-a dus în spital. A stat vre-o trei săptămâni și aci de-a slăbit că nu-l mai cunoșteai. Dormea aproape toată ziua.

Vorbele umblau mai iute ca gândul. Soacrele satului aveau ce vorbi:

— „Io știam că nu-i a bună. Prea umbla în dăra ei, ba înainte, ziua noaptea, el *rântău* la ea. *Trăbe* că i-o făcut ceva. Doar tot neamul lor așa s'o căpătuit. I-o făcut prea tare de nu-l mai poate desface. Acum îi pare rău de plânge pe mâna morții și se jăluie la toată lumea”...

— „Doar Dumnezău nu dă cu băta. *Mni-o* spus a lu' Bălan, că pe Chiva Niculi, o făcut de *mniunune* înainte de a să însura. Diceia i-o dat Dumnezău o haștură ca Anica. Bine i-o făcut. L-am chemat la Veta noastră și pocitu' dracului n'o vrut. Ce-o *cotat o găs't*”.

Bietul Miron. A ajuns la necaz, toți îi sar în cap. Când era în putere nu-l bârfea nimeni. Ii lăuda casa și traiul liniștit cu nevasta. Acum, uite. Fiecare găsește o vorbă de ocară pentru purtările lui ori ale Anicăi. Ori că ș'a bătut joc de toate fetele, iar ele l-o blestămat a pietri seci, ori Anica s'o târăit cu toți besmeticii.

— „Frumoasă, frumoasă, dar rea de muscă. O întâlneai noaptea pe uliță, te *apropchiai* să vezi cine-i, când colo, ea sbughio frate pe 'ci 'ncolo. Urâte purtări”.

Din spital l-au adus acasă. Nu mai e de trai. Nu-l durea nimic, nu cerea nimic, dar se prăpădea văzând cu ochii. Cu o crenguță verde de salcie plectoasă, mai ridică din când în când mâna să se apere de muște. De-abia o mișca. Iși pierduse puterea. Nici sânge nu mai avea în el. Lumea venea să-l vadă ca pe un lucru rar.

— „Tulai ce *mnienune* măi *Mnieroane!* Apăi, zău, nu *î* fă păcat să lași pe Anica să lucre sângură, — săraca de ea, — șâ tu să stai la umbră în drăguță de zâ ca asta?”

— „Așa *mnî-a* fost scris, lică Mărie“, — încearcă să răspundă Miron cu glasul istovit.

Rămăsese singur în casă. Cine poate spune ce era în sufletul lui. Era abia de patru luni căsătorit și să o rupă așa de repede cu viața. Cel puțin, dacă s'ar fi măniat măcar odată pe Anica. Dar ea, săraca, ce bine s'a purtat cu el și cum e de grijulie la vorbă și la faptă.

— „Tu Anică... de ce tot plângi?... V'a da Dumnezeu șâ zăle mai bune ca estea... n'avea grijă... Par'că mă sâmt măi bine“...

Dar Anica îl vedea tot mai slab și uscat. Dacă va rămânea și fără el, ce să se facă ea? Socrii n'au ochi s'o vadă. O să se ducă la mumă-sa.

Încă vre-o două săptămâni și Miron a vorbit pentru ultima dată cu „Anica lui dragă“. Afară de ea n'a vrut să fie nimeni în casă cu el, până își dă sfârșitul. A chemat-o la patul lui de boală, i-a luat mâinile într'ale lui și i-a tot vorbit până nu i s'a

mai auzit glasul. Iși aranjase socotelile cu două zile înainte, acuma povestea numai. Anica plângea mereu. Aproape nu mai avea lacrimi. I s'au supt și ochii ei înroșiți de atâta jale.

— „Lasă... Anică... Nu mai plânge... crucea tati... Ne întâlnim noi... mai târziu, dar... 'om trăi mai mult... amândoi... Iar... iar... auzi?... de-o hi ficior... să-l cheme Miron... iar de-o hi băiată... s'o cheme... ca pe tine... auzi?... Și nu mai plânge... Anică... Ani... că... Ani...

A murit. S'a stins ca o lumânare. Anicăi, i s'a tăiat glasul. Tremurând a aprins o lumânare subțire și i-a pus-o între degete. A murit povestind cu ea și cu gândul la ea. Când s'a dus în cealaltă casă să le spună socrilor, i-a găsit pe amândoi sdrobiți de durere și cu capul în pământ.

— „Anică... fata neni, nu mai plânge, că tu tot a noast'ă ești... O murit nu-i așa? Anica a făcut semn cu capul.

— „Mândru' maichi, mândru'... că n'ați avut nici un noroc,... amândoi“...

Și bătrâna, cerșind par'că lacrimi dela nora ei, își ridică privirea și-o lăsă iar...

* * *

Satul se tânguia.

— „O murit Miron, săracul, băiat cumsecade, păcat de el...

— „O rămas sângură, muiere cuminte... ce-i și lumea asta“...

Tămășielu I. inv.

Insemnări din carnetul meu

*Frumoasă i povestea când vorba e caldă,
Curată ca gândul cel mai frumos
Și dulce-i privirea în care se scaldă
Un suflu de vrajă atât de duios.*

*Dar aspră e gura care inghiață
Cu gândul aiurea, vorbe de dor
Și falsă-i privirea ce se răsfăță
Când inima-ți plânge beată de-amor.*

T. I.

Învățământ - Educație

Asociaționismul în psihologie

(Urmare.)

de Prof. L. Bologa

Ori că sunt date senzațiile simultan, ori că urmează succesiv, au comun contiguitatea. În timp sau spațiu ele se ating. De aici *legea contiguității în timp sau spațiu*, care cuprinde pe cele anterioare, și care ne spune, că „acțiunile, senzațiile, sentimentele, care se produc împreună sau se succed imediat tind a se naște împreună, a adera în așa fel încât, când mai târziu una se prezintă spiritului, celelalte încă se reprezintă”.¹⁾ Repetiția întărește fenomenele sau senzațiile trăite împreună.

Multe impresiuni primim noi și simultan și succesiv și totuși nu ne aducem aminte de ele, pentru că nu s'au repetat suficient în aceeași ordine. Când asociația a primit acest caracter de inseparabilitate nu numai cele două idei sau senzații nu se mai pot separa în conștiință, dar chiar fenomenele externe, obiective, care au provocat senzațiile, ne par inseparabile în existență.

Restul asociațiilor inexplicabile prin succesiunea în timp sau contiguitatea în spațiu se explică prin *legea asemănării*. Toate senzațiile, gândirile, emoțiile și acțiunile prezente în conștiința noastră tind a deștepta dintre cele anterioare în timp, pe acelea cu care se aseamănă. (Bein).

Acestea două respectiv trei legi stăpânesc întreagă viața sufletească, indiferent dacă e vorba de asociații simple sau compuse.

Legăturile dintre elemente se face în mod mecanic, grație faptului, că au fost date în

aceiași ordine de mai multe ori. Conștiința nu poate interveni ca să facă asociații după plac. Amestecul voluntar al individului ca și hazardul este exclus. Toate stările de conștiință avute — după Spencer — sunt împărțite în clase, ranguri, genuri, specii. Orice senzație nouă este clasată în mod automat în categoriile de mai sus. Așa de ex. o senzație de roșu este imediat aranjată în clasa epiferică, rangul vizual, genul roșu, speța stacojiu. Spiritul stă pasiv, senzațiile se clasează dela sine în mod automat, în virtutea legilor asociației.

Și baza fiziologică a asociațiilor are un caracter mecanic. „Schimbările în celulele nervoase — ne spune Spencer — sunt corelativile obiective a ceiace noi cunoaștem în mod subiectiv, ca fapte de conștiință; descărcările, care traversează fibrele nervoase unind celulele sunt corelativile obiective a ceiace noi numim raporturi. De aici rezultă, că precum asociațiile unei stări de conștiință cu clasa, rangul, genul, speța sa corespund localizării, schimbării nervoase în o masă mare de celule, în o parte a acestei mase, în o parte a acestei părți etc.; tot așa asociația unui raport cu clasa, rangul, genul, speța sa răspunde localizării descărcării nervoase în oarecare agregat mare, în oarecare mănuchișu al acestei diviziuni”.¹⁾

Bain precizează și mai bine. Coeziunea actelor asociate se produce în emisferele cere-

¹⁾ Bain, citat după Ribot, op. cit. p. 278.

¹⁾ Princip. of. psych. II part. c. VII, citat de Ribot p. 211 - 212.

brale. În ce fel? Avem deosebite senzații, rezultat al diferitelor impresiuni. Senzațiile se transmit din diferitele părți ale corpului spre centru prin descărcări nervoase. Curenții nervoși se împreună în creier, formând o fuziune parțială. Cu timpul fuziunea devine totală.¹⁾

Toate asociațiile se fac în mod automat, atât din punct de vedere fiziologic, cât și din punct de vedere psihologic. Dacă ai un excitant destul de puternic ca să-și imprime pecetea în constituția celulei nervoase, modificarea produsă este transmisă prin fibrele nervoase creierului mare unde se combină cu modificările venite din altă parte a corpului dela alte organe senzoriale. Misiunea fibrelor nervoase este aceea de transmisiune; ea nu modifică nimic. Spiritul propriu zis primește toate modificările în mod pasiv. Rolul lui e acela de receptor și nu de transformator, prelucrător al impresiilor. Senzații, idei, amintiri toate se leagă în mod mecanic. Senzațiile se transmit centrului întocmai cum au fost primite; asociațiile se fac grație faptului, că transformările provocate în organele receptoare se întâlnesc într'un singur centru; amintirile se deșteaptă în ordinea întipărită fără nici o schimbare, prin un singur element al întregii serii. Singur Bain introduce un fel de activism. Pentru el creierul încă e un instrument spontan de mișcări, ca un rezultat al sistemului organic al nutriției. Totuși mecanismul rămâne. Asociațiile își păstrează ordinea din timp sau spațiu și se reproduc păstrându-o pe lângă un singur element deșteptat al seriei.

Caracterul mecanic al asociațiilor îl vom găsi în toate fenomenele psihice, pentru că toate sunt supuse legii asociației. De ex.

Percepția unei case nu este altceva decât asocierea într'un grup unic a ideilor de formă, de înălțime, soliditate, culoare, poziție, distanță etc. Eu văd pe rând elementele de înălțime, soliditate, culoare, poziție, distanță a casei, le adun într'un mănunchiu după legile asociației grație faptului că se întâlnesc în creierul mare. Repetiția acelorași idei în același grup le leagă atât de bine una de

alta, încât cu ocazia unei noi percepții sunt văzute deodată. Spencer le numește *asociații organice* sau *organizate*, pentru că așa zicând intră una în alta.

Percepția întinderii este o combinație între senzațiile tactile și musculare. Cum conlucră aceste două categorii de senzații? Dacă ridicăm mâna și o mișcăm în aer nedând de nici o rezistență avem o senzație musculară vagă. Pipăind un obiect oarecare avem și senzații tactile pe lângă cele musculare mai precizate în urma rezistenței obiectului, care combinându-se ne dau percepția întinderii. Senzațiile de mișcare și atingere ne dau percepțiile de lungime, suprafață, soliditate.

Percepția spațiului se datorește senzațiilor de rezistență asociate dela început cu cele de atingere. Se mai completează prin senzațiile de întindere. Toate conlucrează în mod simultan, pentru a avea percepția spațiului. Aceleași asociații, la care mai contribuie și amintirea, luate din punct de vedere succesiv, ne dau percepția timpului.

Percepțiile auditive sunt compuse din senzații deosebite de înălțime, calitate și durată a tonului. Sgomotele încă sunt complexe de sunete, deci de senzații.

Asociația prin asemănare explică clasificarea, abstracția, definiția, inducția, generalizarea, judecata, raționamentul, deducția și analogia, chiar credințele și convingerile. Cum explicăm raționamentul prin asociații? St. Mill stabilise ca prima treaptă a raționamentului, inferența dela particular la particular. De ex. copilul care s'a fript odată de cuptorul arzând, nu se mai apropie de el. Raționamentul care-l face să inconjure cuptorul pleacă dela particular la particular. Or el nu e decât o simplă asociație prin contiguitate, asociație între ideea cuptorului aprins, a degetului ars și a durerii provocate de arsură. În cele mai multe raționamente intervine însă legea asociației prin asemănare.

Abstracția este un fel de grupare a obiectelor și ideilor noastre conform legii asociației prin asemănare. Grupările le numim clase. Conștiința însăși care stă la baza vieții intelectuale nu este decât un compus de senzații strânse laolaltă prin asociații, întrucât

¹⁾ Ribot, op. cit. p. 279.

activitatea intelectuală se desfășoară prin schimbări, serii, succesiuni de senzații și dorințe.

Partea afectivă și volițională a fost trecută de unii asociaționiști cu vederea, alții au rămas la suprafață. Numbi J. Mill și Bain au stăruit mai mult asupra ei. N'au reușit însă nici ei să o clarifice atât de bine cum au clarificat partea intelectuală. Pasivitatea spiritului despre care am vorbit mai sus, în parte este un rezultat al intelectualismului exagerat. Dacă s'ar fi dat atenție cuvenită afectelor și volițiunilor, activismul ar fi fost inevitabil. Bain, care a tratat pe larg și această latură a introdus un fel de activism. Însă pasivitatea îl copleșește din cauza regularității mecanice cu care se desfășoară activitatea spiritului. Regularitatea mecanică este un rezultat al legilor asociației, legi atât de fixe, care nu admit excepție. O concepție intelectualistă nu exclude activismul. Poți atribui ideilor înșiși o putere de acțiune, cum a făcut Herbart, asociaționist și el. N'au făcut-o însă toți asociaționiștii.

Sentimentele, în general, sunt reduse la senzații. Durerea și plăcerea, care sunt puse la baza vieții afective, în forma lor cea mai simplă sunt senzații. Senzațiile am putea zice sunt emoțiile primare, primitive, iar sentimentele, emoțiile secundare, derivate. Orice sentiment — după J. Mill — există numai legat de viitor; bucuria, aceeași speranță întărită de siguranța, că se va realiza; o senzație desagregabilă proiectată în viitor, însă fără a fi siguri de realizarea ei este frica etc.

Sentimentele complexe sunt legate de idei simple sau complexe. Un sunet, o culoare este considerată ca frumoasă sau sublimă după ideile deșteptate prin asociații. De ex. sunetele asociate cu ideile de putere, maiestate, sunt în general sublime: așa mugetul unei vijelii, sunetul orgii, murmurul izvoarelor etc. Albul ne place — spune J. Mill — pentru că ne amintește ziua și lumina, negrul ne displace pentru că ne amintește întunecul. Asociațiile diferă după țări: în China albul este culoarea doliului, deci nu va fi privită ca frumoasă; în Spania negrul place pentru că

e culoarea hainelor celor mari. Contrazicerile sunt evidente.

Sentimentele complexe sunt agregate de sentimente mai simple. Prin analiză putem desface orice sentiment complex în componenții lui. De ex. sentimentul amorului ar fi un agregat compus din următoarele sentimente mai simple: sentimentul fizic, care este sâmburele întregului; sentimentele produse de frumusețea personală; atracția; respectul; amorul de aprobare; amorul propriu; amorul posesiunii; simpatia; amorul libertății. Sentimentele înșirate sunt și ele complexe dar mai simple. Fiecare din ele cuprinde un număr mare de stări de conștiință, tocmai prin faptul, că fiecare element e legat de câte o stare de conștiință. De aici și puterea lui imensă și irezistibilă de a copleși întreaga conștiință.

Legile asociației sunt valabile și în domeniul acțiunilor morale. „Totdeauna când omul a devenit o ființă socială și morală, observația și raționamentul a arătat în mod constant, că anumite acțiuni — de ex. adevărul — tind în general spre augmentarea fericirii umanității; și că anumite acțiuni contrare — de ex. minciuna — tind a distruge fericirea umanității. În virtutea legii asociației, adecă a legii obișnuinței mintale, acțiunile de primul fel fiind asociate în experiență și gândire în mod constant cu ceea ce a produs fericire, ele înșile devin un obiect de aprobare; acțiunile contrare fiind asociate în experiență și gândire, în mod constant, cu ceea ce distruge fericirea, devine un obiect de condamnare.¹⁾

Acelaș agregat de elemente se poate observa și la reacțiuni.

Reflexul este o reacțiune simplă, asociată cu o impresiune simplă.

Instinctul este „o reacțiune reflexă complexă” (Spencer). Transformarea reflexului în instinct se datorește acumulației experiențelor și transmisiunii ereditare. Acțiunile voluntare sunt compuse din reflexe și instincte.

¹⁾ *St. Mill*, *The Utilitarianism*, citat de Ribot p. 146.

In rezumat :

Un singur element ultim există în viața sufletească, senzația și o singură lege, asociația. Marele edificiu al sufletului se construiește în creier din cărămizile adunate pe calea simțurilor, strânse întreolaltă prin tencuiala asociațiilor. Senzația este elementul ultim, atomul invariabil, constant și nedestructibil, la care ne duce o analiză științifică minuțioasă a tuturor fenomenelor sufletești. Asociația este mijlocul prin care elementele se grupează, se integrează în agregate tot atât de constante ca și elementele.

Agregarea se face în mod mecanic fără intervenția spiritului, rolul lui fiind numai acela de receptor, nu de transformator. Intreaga viață sufletească nu este decât un mecanism, care se desfășoară după legi rigide, precise. Hazardul nu încapă.

Să fim însă drepecți. St. Mill admite și un fel de sinteză creatoare în sensul lui Wundt. Psihologia trebuie să explice toate fenomenele sufletești cu ajutorul asociației. Sunt însă complexe ale căror elemente constitutive e foarte greu să le descoperi. Cum se explică? Când avem în natură un fenomen complex — ne spune St. Mill — el poate fi rezultatul mai multor cauze. Cauzele din natură acționează conform legilor mecanice sau legilor chimice. În caz că legile mecanice au determinat complexitatea fenomenului fizic, cauza se observă ușor în efect. Cauzele nu sunt decât suma efectelor desfăcute unele de altele. Combinația chimică alor două substanțe

dă un rezultat, care diferă total de cele două elemente, fie separate, fie sumate. Rezultatul e ceva cu totul nou, cu proprietăți deosebite de ale elementelor din care a ieșit.

Combinările mintale pot fi analoage când combinărilor mecanice, când celor chimice.

În cel de al doilea caz nu mai putem vorbi de compoziții propriu zise. Ideile simple nu s'au combinat pentru a da cele complexe, ci le-au produs, dând ceva cu totul nou. Și nu e suficient să studiezi elementele, care le-au produs pentru a înțelege constituția și natura complexelor, ci trebuie studiat complexul în el însuși ca ceva deosebit de elemente.

Asociaționismul chiar în forma lui extremă, cum le place să-l schițeze contrarii, și-a avut importanța istorică. În primul rând a distrus vechea concepție a facultăților, după care de ex. memoria era una și aceeași. Cine avea memorie se credea că poate memoriza cuvinte ca și cifre, pe cale vizuală ca și pe cea auditivă; în rândul al doilea ea stă la baza psihologiei experimentale.

Bibliografia folosită:

1. Psychologie anglaise contemporaine. Th. Ribot.
2. Allgemeine Aufbauprinzipien der herkömmlichen Psychologie. K. Koffka, in Manualul de Psychologie din Die Philosophie in ihren Einzelgebieten. Max Dessoir.
3. Das Problem der psychischen Strukturen. J. Wagner, in Z. f. päd. Psych. Vol. 24, 1923 p. 193-208.
4. Die assoziationistische Theorie. R. Muller-Freienfels, in Das Denken und die Phantasie, p. 245-255.

Din tainele numerelor

Calcul fulgerător

Vreți să știți calcula în minte mai repede decât prietenii și colegii Dumneavoastră? Vreți să deprindeți pe elevi să facă anumite calcule, mai repede decât după regulile obicinuite? Citiți cele ce urmează!

Mă grăbesc să precizez! E vorba deocamdată de înmulțirea cu 5, 25, 50; apoi de împărțirea cu 5, 25, 50; de înmulțirea cu 11.

I. *Înmulțirea cu 5*. Știm ce ușor se înmulțește un număr cu 10 și 100. Dacă-i număr întreg îi adăugăm un zero (respectiv două), dacă-i zecimal îi mutăm virgula spre dreapta peste o cifră (respectiv două). A înmulți cu 5 este tot atât ca a înmulți cu 10 și a împărți cu doi, sau cu alte cuvinte: *a lua jumătatea numărului de înmulțit și a o înmulți cu 10* (adică a-i adăuga un zero la

sfârșit). Iată ce repede putem face înmulțirile acum :

48×5 ; jumătatea lui 48 e 24; $24 \times 10 = 240$ (produsul)
 72×5 ; " " 72 „ 36; Produsul e $36 \times 10 = 360$.
 186×5 ; jumătatea lui 186 e 93; Produsul e 930.
 52.472×5 ; jumătatea lui 52.472 e 26.236; Prod. $\underline{262.360}$.

Regula se poate aplica și la numere fără soț;
 39×5 ; jum. lui 39 este 19,5; Produs. $= 19,5 \times 10 = 195$
 275×5 ; jumătatea lui 275 este 137,5; Produsul $= 1375$.
 2379×5 ; jumătatea lui 2379 este 1189,5; Prod. $= \underline{11.895}$.

La fel se înmulțesc și numerele zecimale cu 5;
 $32,6 \times 5$; jumătatea lui 32,6 este 16,3; Produsul : 163
 $245,84$; jumătatea lui 245,84 este 122,92; Prod.: $\underline{1229,2}$

II. *Inmulțirea cu 25*. In loc să înmulțim cu 25, înmulțim cu 100 și împărțim cu 4, sau mai bine: *înmulțim cu 100 sfertul de înmulțitului*. Iată câteva exemple :

36×25 ; Sfertul lui 36 este 9; Produsul e $9 \times 100 = 900$
 272×25 ; Sfertul lui 272 este 68; Produsul e $\underline{68.00}$.
 12.484×25 ; Sfertul lui 12.484 este 3121; Prod. e $\underline{312.100}$.

Iată și numere... mai puțin alese :

$273,2 \times 25$; Sfertul lui 273,2 este 68,3; Produsul : $\underline{6.830}$.
 1.899×25 ; " " 1.899 „ $\underline{474,75}$; " $\underline{47.475}$.

Alte aplicații ale acestor reguli. a) *A împărți cu 0,5 înseamnă a lua jumătatea de înmulțitului*.

De pildă: $28 \times 0,5$ jum. de înmulț. este $14 = \text{Prod.}$
 $368 \times 0,5 = \underline{184}$ $2.493 \times 0,5 = \underline{1.246,5}$
 $1296 \times 0,5 = \underline{648}$ $127,56 \times 0,5 = \underline{63,78}$.

b) *A împărți cu 0,25 înseamnă a lua sfertul de înmulțitului*.

De pildă: $28 \times 0,25 = 7$ $2.908 \times 0,25 = 727$
 $144 \times 0,25 = 36$ $136,5 \times 0,25 = 34,125$.

c) *A împărți un număr cu 50 înseamnă a împărți jumătatea lui cu 100*. Anume :

480×50 ; jum. din 480 este 240; Produsul e $\underline{24.000}$
 1.375×50 ; " " 1375 „ $\underline{687,5}$; " " $\underline{68.750}$.

Dacă cititorii au profitat ceva citind regulile de înmulțire prescurtată și încă nu s'au plictisit, iată niște reguli de împărțire mai repede.

III. *Împărțirea cu 5*. A împărți un număr cu 5 este tot atât ca și a-l împărți cu 10 și câtul să-l înmulțim cu 2. Sau mai bine: *îndoitul numărului de înmulțit îl împărțim cu 10*. Ne vom înțelege îndată din câteva exemple :

$39 : 5$; Îndoitul lui 39 este 78; Câtul va fi $78 : 10 = \underline{7,8}$.
 $296 : 5$; " " 296 „ 592; " " „ $\underline{59,2}$.
 $14.561 : 5$; Înd. lui 14.561 este 29.122; Câtul va fi $\underline{2.912,2}$
 $2.649,6 : 5$; " „ 2.649,6 „ 5.299,2; " „ „ $\underline{529,92}$.

IV. *Împărțirea cu 25 se face înmulțind numărul cu patru și produsul împărțindu-l cu 100*. (Pentru a împărți — în minte — un număr cu 4, îl îndoim și îndoitul lui îl îndoim încăodată!) Exemple :

26×25 ; Împătr. lui 26 este 104; Câtul e $104 : 100 = \underline{1,04}$
 125×25 ; Împătritul lui 125 este 500; Câtul e $\underline{5}$
 1.234×25 ; " " 1.234 „ 4.936; Câtul e $\underline{49,36}$
 $275,3 \times 25$; " " 275,3 „ 1.101,2; Cât. e $\underline{11,012}$.

Alte aplicații. a) *A împărți un număr cu 0,5 înseamnă a lua îndoitul acelu număr*. De pildă :

$35 : 0,5$; Îndoitul lui 35 este 70. Câtul e $\underline{70}$.
 $369 : 0,5$; " „ 369 „ 738. „ „ $\underline{738}$.
 $1.256,5 : 0,5$; Îndoitul lui 1.256,5, deci câtul e $\underline{2.513}$.

b) *A împărți un număr cu 0,25 înseamnă a lua împătritul acelu număr*. De pildă :

$39 : 0,25$; Împătritul lui 39 deci câtul este $\underline{156}$.
 $245 : 0,25$; " „ 245 „ „ „ $\underline{980}$.
 $1.256 : 0,25$; " „ 1256 „ „ „ $\underline{5.026}$.

c) *A împărți un număr cu 50 înseamnă a împărți cu 100, îndoitul acelu număr*. Anume :

$38 : 50$; Îndoitul lui 38 este 76; Câtul e $\underline{0,76}$.
 $781 : 50$; " „ 781 „ 1.562; „ „ „ $\underline{15,62}$.
 $1.393,8 : 50$; „ „ 1.393,8 este 2.787,6; Cât. e $\underline{27,876}$.

V. In fine încă o înmulțire ușoară e *înmulțirea cu 11*. Știm că această înmulțire se poate scrie astfel :

$$\begin{array}{r} 2.349 \times 11 \\ \underline{2.349} \\ 25.839. \end{array}$$

Observăm că ultima cifră a produsului e ultima cifră a de înmulțitului. Cifrele celelalte ale produsului se obțin adunând fiecare cifră a de înmulțitului cu cifra așezată la stânga sa. Dacă una din aceste adunări dă un rezultat mai mare ca 10 se scrie cifra unităților și se adună o unitate la cifra următoare. Se continuă astfel până la ultima cifră din stânga care se scrie neschimbată sau mărită cu unitatea rămasă dela adunarea precedentă. De pildă produsul 209.725×11 se face astfel : Scriem întâi la dreapta $\underline{5}$; Apoi zicem: $5 + 2 = \underline{7}$; $2 + 7 = \underline{9}$; $7 + 9 = \underline{16}$, scriem $\underline{6}$, reținem 1; $1 + 9 + 0 = \underline{10}$, scriem $\underline{0}$, reținem 1; $1 + 0 + 2 = \underline{3}$, scriem ultima cifră $\underline{2}$. Produsul e $\underline{23.069.75}$.

Tot astfel: $713.276 \times 11 = 7.846.036$.

Scriem întâiu 6; zicem apoi $6+7=13$, scriem 3.

$1+7+2=10$ scriem 0; $1+2+3=6$

$3+1=4$; $1+7=8$; ultima cifră 7.

* * *

Nu mă îndoiesc că dacă cititorii vor acorda puțină atenție acestor reguli practice, vor termina prin a și le însuși cu destulă ușurință. Le doresc succes!

A. Calculator.

Scoala muncii și G. Kerschensteiner

Învățământul tuturor școalelor, iar nu numai al școalelor profesionale, trebuie să fie dominat de ideea școalei muncii. Ideea școalei muncii a fost una din preocupările de căpetenie ale lui Kerschensteiner. În cartea sa „Begriff der Arbeitsschule“, el caută să lămurească rațiunea școalei muncii, care a fost atât de felurit interpretată încât, ca să înțelegem cuvintele lui Litt, ea însemnează: „o incurcătură babilonică“. Pentruca să înțelegem specificul concepției lui Kerschensteiner asupra școalei muncii, este mai întâiu necesar să știm ce înțelege el prin muncă, luată în sens pedagogic. Munca, fie că este numai spirituală, sau fizică este spirituală-corporală, nu poate avea valoare din punct de vedere pedagogic, dacă nu contribuie la desăvârșirea celui ce o șăvârșește. Dar, ne vom întreba, care sunt caracterele adevăratei desăvârșiri? Între cele mai însemnate sunt: o oarecare lărgire a orizontului spiritual, o oarecare însușire și susceptibilitate pentru înțelegerea noilor valori, o continuă tendință a sufletului spre mai bine, o centralitate sufletească crescândă, datorită cristalizării actelor de valorizare în jurul unei valori care va da caracterul întregii noastre cugetări, simțiri și voințe. Numai acea muncă este vrednică de apologia noastră care izvorește din dorința noastră de a realiza valoarea unui lucru cât mai bine posibil. Munca, dacă nu izvorăște din acest motiv, ci din alte motive egoiste, din dorința de a trage foloase proprii, nu merită considerația noastră.

Munca trebuie să fie cât mai obiectivă (*sachlich*). Acest atribut este esențialul. El este egal cu *moral*. Dacă munca este obiectivă, însemnează că la temelia ei stă un *eu*

moral, un eu heterocentric, care nesocotind înclinațiile, faptele și interesele unui eu ego-centric, nu urmărește alt scop decât să se pună în slujba unei valori obiective și să realizeze maximul de perfecțiune ce i s'a încredințat.

Oricare dintre noi se va întreba, cum e posibil ca un elev să urmeze acestor postulate? În adevăr, la început copilul nu este capabil de o muncă serioasă și stăruitoare cu un scop bine determinat, ci el se lasă tentat numai de joc, care nu se îndreaptă către nici un scop exterior. Vine însă vremea când munca serioasă, pe încetul ia locul jocului. Acuma copilul își va da tot mai mult seama, că munca sa are o valoare, deci copilul va avea conștiința valorii. Această conștiință a valorii „se întărește tot mai mult pe măsură ce vine în contact tot mai susținut cu bunuri de cultură obiective și personale, care la început vor fi primite nu numai ca *mijloc* pentru scopul propus, iar în urmă, vor deveni ele înșile *scop*. Acum chestiunea de căpetenie este, să lăsăm să se realizeze aceste trăiri de valori în activitatea proprie, și prin această activitate să ia naștere obiectivitatea pură, din proprie convingere. *Valoarea pedagogică a unei munci este cu atât mai mare, cu cât rezultatul ei face posibil ca muncitorul să recunoască, din rodul muncii sale, cât de obiectiv a fost*. A se recunoaște pe sine ca, cauză a unei munci desăvârșite, care reprezintă o valoare, și, cu aceasta, a se simți purtătorul valorii obiectivității pure și anume din convingere proprie, însemnează a găsi izvorul ori cărei moralități a muncii. Educația are să poarte grijă ca, peste tot unde cere ea muncă, să nu treacă

cu vederea această cerință a posibilității unei capacități de muncă obiectivă, desăvârșită". Când un copil stă în fața unei lucrări, și aceasta nu trebuie să fie întotdeauna manuală, cu atât mai puțin manuală mecanică, — trebuie obicinuit să judece cum ar rezolva-o mai bine, mai desăvârșit din toate punctele de vedere, moral, estetic, economic, tehnic, social etc. Această constrângere internă, a unui eu moral, spre autoexaminarea unei lucrări din punct de vedere obiectiv, din punct de vedere al perfecțiunii, este un caracter esențial al, așa numitei, școală a muncii. Am ținut să relev acest fapt pentru că mulți pedagogi au crezut că ceea ce caracterizează munca în sens pedagogic este *spontaneitatea*. Aceasta însă nu-i de ajuns. Spontaneitatea nu este proprie numai muncii, ci și jocului, apoi ea nu e proprie numai muncitorului obiectiv, ci și celui neglijent, superficial și imoral. Principalul nu este faptul, că cineva dă dovadă de liberă autoactivitate, ci în deosebi modul, forma autoactivității lui. Asupra unui eu care săvârșește o muncă nu influențează numai conținutul muncii, ci, în deosebi forma sau modul ei.

Este incontestabil, că munca spiritual-manuală se bucură de o mare considerație în fața lui Kerschensteiner. Și iacă pentru ce. Autoexaminarea, de care am vorbit mai sus, se poate face pe două căi: *a)* pe calea autoexaminării empirice (Aussenschau), prin intuiția externă și *b)* pe calea autoexaminării raționale, prin intuiția internă (Innenschau). Va înțelege oricine că pentru copiii autoexaminarea se va putea face mai ușor cu privire la lucruri concrete, prin intuiția internă. Și, cum cei mai mulți oameni vor îmbrățișa cariera manuală, va trebui ca școala primară, cu ciclul inferior și superior, cu care trebuie să se mulțumească cei mai mulți copii, să se îngrijească mai mult de munca spiritual-manuală.

Școala muncii, își propune să influențeze, să întărească acele puteri psihice prin cari putem ajunge să avem adevărate caractere. Aceste puteri sunt — după Kerschensteiner — următoarele: tăria voinței, claritatea ju-

decății, finețea sufletească și aptitudinea de a reacționa (Willensstärke, Urteilsklarheit, Feinfühligkeit, Aufwülbarkeit). Pentru ca să se poată dezvolta cele dintâi trei forțe ale caracterului e nevoie de libertate de acțiune și de posibilități variate de relații. Voința se întărește dacă se poate descărca în acțiuni. Judecata devine clară, *dacă își poate prelucra reprezentările și noțiunile sale prin experiență*. Finețea sufletească se va putea cultiva nu prin pasivitatea și receptivitatea care domnește în școli, ci prin înmulțirea relațiilor în care se poate mișca judecata și simțirea.

Lucrul manual nu are să fie primit în școală numai ca principiu de învățământ, ci ca obiect de învățământ, după cum nu ne putem mulțumi nici cu un învățământ al desemnului predat numai ca principiu de învățământ, fără să facem lecții speciale de desemn. Ar fi greșit, de exemplu, dacă s'ar crede că, dacă la o lecție de istorie, elevii ar fi provocați să desemneze sau să lucreze în plastilină ceea ce au învățat, s'a făcut învățământul activ. Aceasta ar însemna a compromite concepția școlii muncii, ar însemna a face din elevi niște diletanți. Diletantul fuge de greutate. „Meseriașul specializat însă își șterge nădușeala de pe frunte adeseori și merge înlăturând greutatea. Aici stă valoarea muncii manuale privite ca obiect de învățământ”.

Ca consilier școlar al orașului München, Kerschensteiner s'a străduit neconținut să-și pună în practică ideile sale. În prima fază a activității sale vom găsi introducerea de bucătăria școlară, grădini școlare, aguarii, laboratorii, terarii, crescătorii de pasări, ateliere etc. în școale complimentare, din care a făcut școale model pentru ucenici". În această fază, când introduce învățământul obligator al bucătăriei la clasa VIII-a primară de fete și ateliere pentru lucrat lemnul în clasa VIII-a primară de băieți (1900), el pare a fi condus de concepția materialistă a școlii active. Mai târziu însă, în celelalte faze: în faza a doua, care culminează în cuvântarea ținută la Zürich în 1908 cu ocazia sărbătoririi lui Pestalozzi, de care a fost apoi

foarte mult influențat, și, în sfârșit, în faza a treia, care culminează în congresul pentru desăvârșirea tinerimii, ținut în anul 1911, unde au fost invitați Kerschensteiner și Gaudig pentru ca să lămurească noțiunea școlii muncii, zic în aceste faze Kerschensteiner

pare a se fi condus de o concepție superioară a școlii active. Ideile sale din această ultimă fază le-am văzut ceva mai înainte. Ele se găsesc cuprinse în operele sale: *Begriff der Arbeitsschule* și *Theori der Bildung*.

Prof. O. Dragoș.

Metoda centrelor de interes

Metodologia modernă cere ca școala să fie făcută pentru copil și programa să ție seamă de forțele lui. Elevii sunt siliți să se supună regimului educativ și disciplinar al claselor. După îndelungi observații și cercetări, s'a constatat că mediul trebuie să se organizeze, ținând seamă în mare măsură de cei ce vor veni să se formeze și să se desvolte în acest mediu. Se tinde ca școala să nu mai aibă acea atmosferă rece și rigidă, uniformă și invariabilă, care dă tuturor același învățământ și supune pe toți la aceeași regulă de purtare. Să fie un organism mlădios și variabil care-și adaptează programele și metodele după inteligența și caracterul școlariilor.

Bineînțeles, acestea nu s'cu puțință, decât dacă educatorii au o serioasă cultură generală, multă pricepere, mult tact pedagogic, un viu entuziasm și o înaltă înțelegere a misiunii lor. Eficacitatea operii urmărită de șc. primară este deci, strâns legată de problema pregătirii învățătorilor.

Școala se va organiza pentru a pregăti pe copil pentru viața reală. În fața acestor necesități, nu trebuie să stăm cu mâinile în sân, ci să căutăm a reacționa. Pentru aceasta caut azi să aduc în discuție, după părerile mele, metoda centrelor de interes sau metoda Decroly cum i se mai spune, după numele întemeietorului și realizatorului ei.

E o consecință a activismului. Ca atare nu trebuie confundată nici cu interesul herbartian, nici cu concentrarea sau corelația materiilor.

Să analizăm puțin problema intereselor. Psihologia ne arată două feluri de interese: directe (satisfacerea unor nevoi interne) și indirecte (teoretice) cari ar manifesta o do-

rință de cunoaștere a lucrurilor. Distinsul psiholog și pedagog american Iohn Dewey vede chiar trei caractere fundamentale interesului. Primul, unul activ sau motor ieșit din tendințe spontane ale organismului viu. Al doilea, unul obiectiv care face să se refere la ceva din afară de noi, având numai un caracter la ceva exterior, izvorul lui însă stă în noi. Și-al treilea care răsare de aci, este cel subiectiv. Pe acesta Iohn Dewey îl definește astfel: „un interes este la origină, o formă de activitate a eului, care are un conținut intelectual, ce devine conștientă datorită unui sentiment de valoare“.

Aceste trei caractere ale interesului pot fi reduse pentru pedagogie, la două; cel obiectiv și cel subiectiv (în care înglobăm și pe cel activ).

Metoda centrelor de interes pune la baza învățământului interesul înțeles astfel. Și Herbart pune la baza metodei sale interesul, însă Decroly se întemeiază pe o științifică cunoaștere a sufletului copilului, pe când Herbart se întemeiează pe o psihologie general umană. S'ar găsi și ceva asemănări în modul cum văd acești doi pedagogi problema; știind că și Herbart dintr'un punct de vedere distinge două feluri de interes: direct și indirect.

Deosebirea mare însă, între cele două concepții se ivește în aplicări.

Interesul în concepția herbartiană, avea ca obiect aspecte ale vieții (nu viața) aspecte concentrate în acele abstracțiuni, cari s'au numit materii de învățământ — abstracțiuni, cari firimitează și distrug viața. Urmașii lui Herbart s'au gândit să-l înlăture căutând un mijloc de concentrare a cunoștințelor, care să

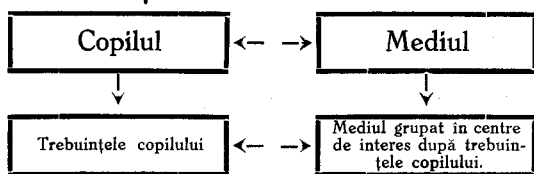
realcătuiască într'un fel unitatea vieții. În cadrul acestui sistem, lucrul nu se putea face decât punând în centru tot o idee abstractă. Astfel Ziller făcea concentrarea pe baza istoriei. Și acest sistem a fost defectuos, de aceea s'a renunțat la ideea lui Ziller, adoptându-se sistemul corelației, care nu dă preponderență nici unei materii în deosebi. Lucrul acesta este mai de condamnat cu cât ne coborâm la vârstele mai fragede, căci nu se are în vedere realitatea concretă, ci o unitate de natură intelectuală dacă nu chiar livrească cum îi zice Dl St. Stoian.

Sistemul decrolyan tocmai împotriva acestui rău luptă. El caută să grupeze cunoștințele nu după materii de învățământ, ci după nevoile copiilor, așa cum ele sunt văzute și cerute de viață.

Școala de astăzi nu ține seamă de imboldurile interne, nefăcând astfel conștient pe copil în fața unui obiect nou, ea fixează o programă analitică, mergând astfel deadreptul împotriva preferințelor copilului, recurgând la constrângere sau la artificii dulci, pentru a face materia interesantă.

În fața acestui fapt lumea se miră de ce se dă atâta carte învățătorilor... Școala nouă dă alt rol învățătorului și de aceea i se impune o pregătire deosebită. Așa cum scriam și în articolul din rândul trecut: „Învățătorul și menirea sa“, trebuie să fie un om deprins să cugete, să inspire seriozitate și drag de muncă. Să fie mai ales omul faptelor, căci, după cum spune William James, copilul va fi întotdeauna mai atent la ceea ce face învățătorul, decât la ceea ce spune el. Învățătorul de astăzi a cărui calitate este să știe să vorbească bine, trebuie să lase locul unui urmaș care știe să lucreze, să observe și să stârnească dragul de muncă între copii.

Să reviu la metoda centrelor de interes. Dacă ar fi s'o reprezentăm grafic așa cum a conceput-o Dr. Decroly am obține următoarea schiță:

Deoparte stă dar copilul cu trebuințele lui, de alta mediul cu lucrurile ce-l compun; iar acest mediu este — potrivit caracterului emoțional de valorificare al interesului — grupat în centre de interes.

Programa de studii ce se formează, trebuie deci să se alcătuiască, avându-se în vedere aceste trebuințe permanente ale copilului.

Dacă scopul învățătorului este de a-l învăța, nu trebuie să se mărginească la înmagazinarea de cunoștințe, cari să stea străine în suflet și cu tendința mereu de a se evapora, ci învățătura să se refere la deprinderi de lucru, fie pe teren intelectual, fie pe teren practic.

De aci se vede imperioasa cerință de a ieși afară din clasă; iar clasa să fie un adevărat atelier și cabinet de lucru. Programul de lucru va avea o parte fixată care să urmărească un plan rațional și o parte pentru lecții ocazional dictate de loc și moment.

După Decroly, programele actuale ar avea șapte defecte cari se pot reduce la trei și anume:

a) Materia lor este insuficientă dacă ne gândim la ceea ce dau de lucru copilului în raport cu interesele fundamentale ale copilului, căci rămân funcțiuni complet și în parte nedesvoltate;

b) Programul de astăzi face apel numai la metoda verbală lăsând astfel puteri ale copilului neîntrebuțate.

c) Materia este împărțită după principii exterioare în „materii de învățământ“ — neavând nici o legătură cu sufletul copilului, așa că deși insuficientă totuși pare grea.

Acestor defecte metoda Decroly le opune leacurile următoare:

a) În locul „materiilor“ sau „obiectelor“ de învățământ, pune viața cu toată bogăția ei de fapte și lucruri, grupate nu după puncte de vedere străine copilului, ci după interesele lui. — Deci pune o legătură vie între el și realitatea cum o vede el.

b) Pentru al doilea defect, în locul împărțirii pe materii, după criterii exterioare și abstracte, dă leacul împărțirii după realitatea concretă așa cum se alege și se împarte ea în mod natural, după marile funcțiuni psihologice și după interesele spontane ale copilului. — În loc să facem separate în ore speciale: Istorie, Geografie, Șt. Naturale, Arit-

metică. etc., de multe ori fără nici-o punte, cât de slabă de trecere, vom aborda din contră subiecte din viața reală, bucăți izolate momentan din această viață sub lumina interesului și privite așa cum le dă viața global. Să luăm un exemplu. Cum poate servi primăvara în cursul unei perioade de timp determinată, ca centru de interes al activității școlare din 3 clase.

Făcând o excursie într-o parte a satului copiii observă dealul, pădurea, pomii, lucrările ce se execută la pomi, la vie sau la fânețe — văd înfățișat toate manifestările vieții de primăvară. Lecțiile de povestire și redactare vor revoca și aminti plimbarea făcută. Vor fi studiate următoarele subiecte: gospodăria, curtea gospodarului, livezile de fân, pomii, îngrijirea lor de primăvară, vitele la păscut etc. În timpul lecțiilor de citire, elevii vor citi, în tot acest timp, bucăți privitoare la primăvară, la gospodărie, la venirea păsărilor călătoare, la creșterea vitelor, la grădina de pomi, etc. Exercițiile de scriere, gramatică și ortografie vor fi legate logic de aceste lecțiuni. O recitare bine aleasă, un cântec frumos și bine ritmat, având ca cuprins aceleași idei, vor fi predate în acelaș timp. Lecțiile de calcul și sistem metric își vor găsi punctul de plecare în acelaș grup de idei. Exercițiile pentru determinarea cantității și valorii produselor de primăvară — lapte, unt, brânză, ouă, fructe, etc. Noțiuni de agricultură vor arăta avantajele întrebunțării uneltelor și mașinilor agricole în lucrarea pământului. Lecțiile de șt. naturale și intuiție își vor găsi subiectul în numeroasele observații făcute: animalele, păsările, pomii, florile, etc. Elevii vor desemna mult în cursul acestor lecții, vor aduce din plimbare și o serie de schițe. La lecțiile de lucru manual ei vor decupa frunze, vor construi o iesle, ceva unelte, vor modela frunze, flori, etc. Cu ajutorul tablourilor și desenurilor vor compara o casă dela începuturile civilizației cu una de azi și astfel centrul de interes va cuprinde și istoria. Lecțiile de geografie din această perioadă de timp se vor referi la geografia fizică a regiunii, legăturile comerciale născute din munca agricolă, etc.

c) Și al treilea leac important este ca să se întocuiască verbalismul cu activitatea elevului. Învățătorul să vorbească puțin, nepunând astfel între copil și natură vorbe sau fantome ale vieții. Omul — se știe — s'a format în luptă cu natura. Numai de când s'a creiat funcțiunea de transmitere a zestrei culturale s'a ajuns ca să se pună ceva între copil și viață. S'a creat viața văzută prin ochelarii ucigători ai abstracțiunilor de viață. Să nu se țină deci seamă decât de copil și de mediul, sau cum spune Decroly, în primul rând de copil, el însuși — psihologia lui — ne indică și felul de a proceda în contactul pe care el trebuia să-l aibă cu mediul. Din experiențele numeroase făcute de dna Malmovska și dra Lalande la Geneva, s'a constatat la ce rezultate duce verbalismul.

Principiul de bază cum am spus și la început al metodei Decroly este activitatea. Nu e vorba să ne impotmolim în concret, însă cercetând acest concret să se ridice în mod natural copilul la abstracțiuni. O gândire sănătoasă este numai aceea care posedă noțiuni bine crescute din contactul cu realitatea externă, cu viața sub toate aspectele ei, nu abstracțiuni servite de-a gata de carte.

E drept, că așa cum este înțeleasă de obicei și chiar practică poate fi criticabilă. Cu unele modificări, în ce privește respectarea unui program minimal de lecțiuni sistematice de bază și cu adaptarea lui completă la mediul local — poate fi însă mai bună decât altele.

Un plan de lucru — așa cum am văzut că cere pedagogia modernă — după Dr. Decroly se prezintă astfel:

L u n a	Trebuințe	Centre de interes
Septemvrie	Trebuințele sale	Copilul
Oct.-Noemvrie	Mi-e sete	Apa
Dec.-Ianuarie	Mi-e frig	Apărarea contra frigului
Febr.-Martie	Mi-e frig	Cărbunele și lemnul
Aprilie-Mai		Plante (centru ocazional)
Iunie	Eu lucrez	Mijloace de transport
Iulie		Soarele

Acesta este planul de lucru general — de-o parte trebuințele copilului în timp real; de alta, obiectul fiecărei trebuințe ales ca centru de interes. Educatorul își va întocmi după acest plan general, altul detaliat. Decroly întemeietorul și realizatorul acestei metode a făcut o repartizare a activităților școlare, care ține seama de cele trei mari funcțiuni psihologice: Observația, asociația și expresia — înlocuind astfel și împărțirea tradițională prin obiecte de învățământ.

În cursul unei prime etape, copilul este pus în contact direct cu materialele palpabile, prin mijlocirea simțurilor și unei experiențe imediate. În a doua perioadă, el lucrează cu elemente mai abstracte: amintiri personale, gravuri și imagini, texte și documente, cari permit elaborarea unor idei mai mult sau mai puțin generale.

În a treia perioadă, el își exprimă ideile sub o formă concretă sau abstractă cu ajutorul vorbirii scrise sau orale.

Aceste perioade sau momente, au o oarecare asemănare cu treptele psihologice ale lui Herbart — asemănarea admite psihologia copilului de cea a adultului. La Herbart, ele se explicau la lecții, — aci sunt momente cari pot să dureze mult în timp; iar obiectele sunt înglobate planului general — sunt aspecte cum li se spune ale centrului de interes în legătură cu fiecare.

Felul cum aspectele fiecărui centru de interes se integrează în ansamblul momentelor psihologice s'ar putea arăta grafic astfel:

Observația —> *Asocieră* —> *Expresia*

Intuiția (cl. II)
Șt. Naturale

Asoc. în spațiu (geogr.)
Asoc. în timp (istoria)

a) Desemn., modelaj,
cânt., etc.
b) Gramat. vocabular,
compoz.

O școală activă nu s'ar putea realiza decât respectând și aplicând cu toată atenția această noutate pedagogică care a căpătat în occident și chiar în Turcia un caracter oficial.

Școala activă a pătruns cu înlesnire în obiceiurile noastre învechite, fiindcă aplicarea ei nu impunea o schimbare programatică, ci presupunea doar o reformă a metodei. Nu tot așa de ușor se va întâmpla cu metoda centrelor de interes, care pretinde sacrificarea (când nevoia o cere) a programei prestabilite a învățământului nostru.

O aranjare potrivită timpului și tuturor legilor psihologice ale copilului, nu se va veni de sus, nici din cărți, ci va trebui impusă de jos, de un corp didactic conștient și adânc înțelegător al spiritului vremii.

Cu toții să contribuim la rezolvarea acestei probleme de învățământ și să nu ne liniștească prea mult faptul că... și Turcii ne-au luat-o înainte.

Gh. Staicovici, inv.
Cărpiniș—Sibiu.

Pe marginea unei expoziții de lucru manual

În zilele de 31 Mai, 1 și 2 Iunie, am avut la Sibiu o expoziție de lucru manual, cu lucrări adunate dela școlile primare din județ. Privită această expoziție după înfățișarea ei, ea ne satisface ochiul, mai ales prin podoaba cusăturilor femeiești, și ne inspiră un sentiment de admirație față de strădania organizatorilor ei.

Expoziția în chestiune pune în discuție însă una din cele mai controversate probleme școlare: problema lucrului manual. Și discuțiile uneori merg așa de departe, încât se pune pe tapet însăși dreptul la viață a tu-

crului manual în școală. Opiniile în rezolvarea acestei probleme s'au împărțit în pro și contra și poate nu ne va lipsi mult până când discuțiile să se ridice la nivelul faimoasei probleme a tunsului coșitelor.

Toată lumea se erijează în specialist, atunci, când e vorba de lucrul manual. Și de ce nu ne-am socoti specialiști, că doar în tinerețe toți am cioplit și am ciopârțit câte ceva? Toți am trecut prin același instinct, specific românesc, de a fi meșter la toate și acum de ce nu am putea avea și dreptul — iarăși specific românesc — de a ne spune părerea la toate?

Potrivit acestui obicei, m'am hotărât ca în cele ce urmează și cu ocazia expoziției amintite, să-mi spun și eu părerea în materie de lucru manual. Mă folosesc deci de ospitalitatea pe care o dă problemelor dascălești revista „Lucefărul” pentruca în spațiul destinat acestor probleme să mă ocup de lucrul manual, atâta cât mă va ajuta priceperea și să spun, atâta câte se poate spune, despre o chestiune atât de vastă, în cadrul unui articol de revistă.

Introducerea în școală a lucrului manual a fost și este pe deplin justificată, pentrucă ea corespunde instinctului de a fi activ al copilului. Datoria pedagogului este aceea de a canaliza spre util acest instinct de muncă și creație al lui. E tot ce poate fi deci o mai mare greșală, neținându-se seamă de această realitate în instrucția și educația copilului. Multe din neajunsurile învățământului nostru — mai ales primar — ar putea fi înlăturate, dacă s'ar ținea seamă de acest principiu, care își are negreșit variantele lui, dar care în linii generale rămâne de o valabilitate universală.

Printr'un anumit fel de lucru manual în școală, s'ar putea ajuta nelimitat și înțelegerea multor lucruri, cari dintr'o comoditate inexplicabilă se fac atât de abstracte pentru mintea copilului. În același timp am putea învăța copilul să prețuiască și munca cinstită și pe muncitorul manual și să prețuiască și roadele acestei munci, din care va extrage singur cele mai sublime principii de etică. Ar dispărea și rușinea de muncă și ar dispărea și bariera dintre muncitorul intelectual și muncitorul manual. Ar fi mai multă înțelegere și s'ar învăța și în școală, pe lângă alte multe lucruri de folos, și multă „omenie” căci și lucrul manual dezvoltând facultățile sufletești ale copilului, își are rolul lui în formarea caracterului.

Odată admis în principiu lucrul manual în școală, se pune acum problema materialului ce trebuie introdus, dintr'un așa de bogat material și din ceeace noi deavalmă numim lucru manual. Înainte de a discuta însă introducerea materialului și a lucrului manual în general într'o școală, trebuie pusă în

prealabil problema copilului pe care îl urmărește în cele din urmă școala respectivă, pentruca și scopul și mijloacele prin cari se face lucrul manual să fie coordonate cu scopul urmărit de acea școală în formarea elevilor ei. Trebuie să existe o armonie perfectă între toate obiectele de studiu dintr'o școală și prin urmare nici lucrul manual nu poate să fie predat decât având un rost precis în acest angrenaj, care în totalitatea lui se cheamă: școală. Cunoștințele ce se predau elevului într'o școală nu pot și nu trebuie să fie cunoștințe izolate între ele, ci dimpotrivă strânse într'un anumit grad de corelațiune și așa fel armonizate, încât din ansamblul lor să iasă un întreg, care să fie: scopul final.

Bazat pe considerațiunile de mai sus, dela început trebuie să trag o linie de demarcație între școalele profesionale și așa numitele școli teoretice; printre aceste din urmă până la un anumit punct plasându-se și școlile primare. Este o deosebire fundamentală între aceste 2 grupuri de școală în ceeace privește scopul pe care îl urmăresc fiecare în general și deci și în ceeace privește în special scopul pe care îl urmărește lucrul manual în aceste școale. În școlile teoretice lucrul manual este un mijloc, iar în cele profesionale un scop. Lucrul acesta trebuie bine precizat, căci el este de o importanță covârșitoare și numai pe această bază și în lumina acestei considerațiuni se poate discuta predarea în școală a lucrului manual. Aceasta este axa în jurul căreia trebuie să se învârtească întreagă problema lucrului manual în școală.

Dela început trebuie să spunem, că lucrul manual în școlile teoretice și deci și în școlile primare nu poate urmări scopul de a face din elevi meseriași, nici măcar meseriașidiletanți pe seama lor, după cum nici școlile profesionale nu pot da absolvenți cu cunoștințe generale. Dacă în școlile de meserii elevul învață o meserie, o învață pentrucă ea va fi singura ocupațiune de toate zilele a lui și va forma această ocupațiune mijlocul de a-și asigura pâinea în lupta pentru existență. O învață pentruca cu aceasta inde-

letnicire să ocupe un loc și un rost în mediul și ierarhia socială a lui. Aceasta este menirea școlii de meserii și trebuie să rămână treaba numai a școlii de meserii. Școlile teoretice *nu trebuie* să încerce a pregăti meseriași pentru simplul motiv, că își depășesc atribuțiile și pentru că *nu pot* ajunge la aceasta nici măcar cu prețul sacrificării sănătății elevului.

Dacă așa stau lucrurile, atunci mă întreb ce rost pot avea, mai ales în școlile primare, încercările unor învățători de a executa cu elevii lor mese, dulapuri, coșnițe și alte lucruri pe cari am nestrămütata convingere, că 90 la sută dintre învățători nu le pot ei însăși executa în condiții tehnice acceptabile uzului pentru care s'au făcut acele lucruri? Aceasta din punct de vedere practic propriu zis, pentru că din punctul de vedere al scopului general pe care îl urmărești cu elevul în școală, prin executarea obiectelor amintite mai sus, nu văd nici o legătură. În adevăr întrucât a contribuit învățarea meseriei la urmărirea scopului pe care și l-a fixat școala în ansamblul cunoștințelor pe cari le-a dat elevului până la absolvire?

Dacă s'a învățat o meserie pentru că elevul să aibă și o meserie, chiar nici atunci nu ar fi rău. Poate cu inflația aceasta de postulanți și-ar găsi mulți o întrebuintare în angrenajul social. Dar care dintre absolvenții vreunei școli teoretice, chiar dacă în anii de școală s'a ocupat numai de o singură meserie, își va însuși pe deplin cunoștințele și dexteritatea unei meserii? Poate învață o meserie un elev în creierul căruia se frământă 90% probleme străine de meseria ce i se impune? Se poate face în cele 2—3 ore pe săptămână ceea ce ucenicii fac fără nici o vacanță în 4—5 ani cu minimum 45—50 ore pe săptămână? Chiar după acest timp de atâția ani, a văzut cineva pe un ucenic eliberat, care să execute o lucrare, chiar și mai simplă, dar în condiții tehnice ireproșabile? Atunci ce așteptați dela un elev, mai ales de școală primară?

Un lucru ar trebui să se știe, că meseria reclamă pe lângă cunoștințe și un anumit grad de dexteritate, care nu se poate însuși decât într'o continuă muncă și fără între-

ruperi de săptămâni și uneori de luni întregi așa cum fac elevii. Un meseriaș face 4—5 ani de ucenicie, tot atâția de calfă, iar ca să se cheme un bun meseriaș, trebuie să-și mai completeze cunoștințele și îndemânarea în ale meseriei încă multă vreme. Și apoi meseriașul nostru face și pe industriașul și pe comerciantul. De meseria lui sunt legate probleme de ordin speculativ, cari nu se pot învăța decât în asistența patronului veșnic în luptă cu concurența și cu necazurile vieții de toate zilele. Sub acest raport chiar școlile de meserii lasă de dorit, căci elevul în privința luptei pentru existență, n'are nimic de învățat dela un maestru ce stă la adăpostul unui salariu fix. Invățând în școala de meserii să facă atâtea lucruri, bune de mulțori pentru expoziție, meseriașul nu este încă complet format. Meseria nu constă numai din învățarea de a executa un lucru, ci constă și din arta de a trăi după acest fel de a executa lucrul.

O să-mi răspunde-ți, că școlile teoretice n'au de gând să pregătească meseriași propriuși și că meseria pe care o învață elevul în școală, este pentru el, pentru absolvent, ca gospodăreacă. Dar a făcut cineva socoteala să vadă cu cât sunt mai inferior executate — și cu cât costă mai mult aceste obiecte așa numite casnice? A fi meseriaș chiar, numai pentru tine și familie, însemnează procurarea cel puțin a strictului necesar de unelte. A făcut cineva socoteala cât costă acest strict necesar de unelte? Cred, că da, dar pot să vă spun și eu aci, că ele costă de 2—10 ori mai mult decât prețul lucrului tuturor obiectelor dintr'o meserie de care are nevoie familia meseriașului improvizat de școală. Regret, că spațiul nu-mi permite să prezint aci și borderoul strictului necesar de unelte la câteva meserii măcar. Dacă socotești amortismentul acestor unelte, dacă la aceasta adaugi materialul, timpul incomparabil mai lung, calitatea inferioară a lucrului executat constăți că de obiectele executate nici nu te vei putea folosi mult și te costă și mai mult, decât dacă angajai la aceasta un meseriaș neaș.

Referindu-mă la clasele supraprimare, mă gândesc, că poate ținând seama de impre-

jurarea, că majoritatea acestor elevi rămânând în sate, vreți să-i inițiați într-o ocupație pentru timpul iernii, când țaranul nostru nu are treabă. Eu însă, care am lipsa de modestie să amintesc aci, că printre specialitățile mele număr și economia, pot să spun, că economia rurală cu toate ramurile ei, îndrumată pe cale rațională, poate ocupa țaranul nostru tot timpul anului. Nu este nevoie să-l faci meseriaș — și încă ce meseriaș? — ca să-l ocupi iarna. Diletantismul în materie de meserie n'are ce căuta în școală. Într-o meserie continuitatea și stabilitatea este o condițiune sine qua non pentru menținerea unui anumit grad de dexteritate, fără care nu se poate concepe o meserie. Restul e improvizatie, e diletantism prin care în mod inconștient se lovește în existența adevăratului meseriaș și prin care se micșorează și se dezonorează prestigiul meseriei acelora, cari s'au irosit într-o viață de muncă cinstită și perseverentă.

Părerea mea este, că lucrul manual își are rostul lui în școală și dela acest rost nu trebuie îndepărtat. El trebuie însă așezat pe baze solide și serioase, după cercetări terminate în domeniul structurii psiho-fizice a copilului. Să nu se mai ceară copilului eforturi, cari foarte adesea trec peste puterile lui. Să nu se mai pună copii de 10—12 ani la teșghele de tâmplărie, cari știut este, că o teșghea nu poate trece în înălțime jumătatea copilului. În treacăt fie spusă aci și constatarea mea, că pe unde am fost, nu am văzut redusă nici măcar cu un centimetru înălțimea teșghelelor, cari au fost construite pentru oameni maturi și nu pentru copii. În general tâmplăria nu este pentru copiii sub 15—16 ani. Cine a tras cu fereștrăul în frageda lui tinerețe și cine a urmărit cu experiențe în timpul acestor lucrări pe copii, acela și-a putut da seama de eforturile și de consecința acestor eforturi pe cari le cerem noi dela ei.

Elevii sunt din fire activi. Lucrează însă, când nu sunt bine conduși, cu elanul flacării de paie. De aceea se văd așa de puține lucruri isprăvite din mâinile lor. Căuză? S'au apucat de lucruri, cari prin complexitatea lor

și prin eforturile pe cari le cer, trec adesea peste puterile copilului. Învățătorul trebuie să nu uite lucrul acesta și să ceară elevilor lui numai lucruri cari pot fi duse la îndeplinire. Elevii fac de multeori lucruri numai în aparență cu plăcere. Și aceasta din condescență pentru dascălii lor, cari le impun de multeori lucruri ce provoacă desgust pentru însăși viața școlară a copilului. Interes poate deștepta numai o muncă aducătoare de roade, o muncă la capătul căreia stau ispititoare roadele ei, cari aduc acea mulțumire sufletească a omului ce nu și-a văzut zadarnică strădania lui.

Se pot face și în școală, în special în clasele supraprimare, meserii, dar cât mai multe și numai în măsura în care avem nevoie de ele, executând lucruri simple și mai mult cu gândul de a descoperi la elevi aptitudini și preferințe speciale pentru vr'una din aceste meserii. Odată descoperite aptitudinile elevilor noștri, datoria noastră este să le cultivăm până la o anumită limită și să îndrumăm elevul spre meseria pentru care s'a dovedit cu aptitudini speciale. Să nu căutăm însă a face noi meseriaș din el.

Restul, toată povestea lucrului manual în școală e o chestie pur educativă. Când lumea dăscălească va înțelege lucrul acesta și când vom avea și la lucru manual ca și la alte obiecte de studii o programă analitică precisă — lucru despre care din lipsă de spațiu îmi permit a scrie altădată — atunci nu vom mai asista la expoziții unde elevii școlilor primare expun dulapuri și coșnițe. Dar lucrurile să fie înțelese întâiu sus, de unde pornesc dispozițiunile. Până atunci, conștiința datoriei noastre față de generația care se ridică acum, trebuie să ne îndemne să opunem un categoric veto improvizatiei din școală. În materie de lucru manual s'a făcut destulă experiență. Să se tragă concluziile, să se stabilească o programă și să fie scutiți elevii de a mai fi cobaii tuturor experiențelor ce se fac pe spinarea lor. Să se înceteze odată spectacolul pe care l-am dat lumii, modelând elevii după chipul și asemănarea acelora cari vremelnice au deținut o fărâma din autoritate școlară.

V. Costin.

VIATA CULTURALA ȘI NAȚIONALĂ A SATULUI

De ale noastre dăscălești

Cercul cultural învățătoresc Nr. 2 „Șuramare” și-a ținut ultima ședință în orașul Sibiu, la 2 Martie a. c. în școala primară de Stat Nr. 3, președinte fiind dl Isidor Dopp, director școlar; secretar S. Dragoman, cu următorul program:

A) Ședința intimă.

1. Lecția practică „Aprodul Purece” pentru clasa 2-a, predată de învățătorul Ș. Drăghici, director școlar.

2. Recensia opului „Școala și copilul”, de John Dewey, prin învățătoarea M. Laar.

3. Discuția unui comunicat al „Serviciului local de învățământ”, privitor la câteva chestiuni de interes obștesc și pedagogic.

4. Plata abonamentului revistei „Școala și Viața” pusă spre dezbateri de inv. S. Drăghici.

B) Ședința publică.

1. Cuvânt de deschidere rostit de președ. cercului; 2. Frumoasă ești o țară, cor; 3. Mama, decl.; 4. Păsărica și pisica, decl.; 5. Munca, cor; 6. Dorul unui copil, decl.; 7. Cartea mea, decl.; 8. Regele nostru, decl.; 9. Marșul aviatorilor, cor; 10. Despre curățenia copilului, conferință rostită de Virgil Crăciun învățător în Poplaca; 11. Sentinela română, decl.; 12. Primăvara, decl.; 13. Plugar și ostaș, decl.; 14. Muzicanții, cor; 15. Dansuri naționale; 16. Despre îngrijirea copilului mic, conferință rostită de Maria Niculescu, învățătoare în Cristian; 17. Domnița adormită din palatul fermecat, feerie; și 18. Cuvânt de mulțumire și închidere, rostit de președinte. Dar să le luăm pe rând.

1. La lecția practică, care a fost declarată de bine reușită sau remarcat două constatări: a) Elevii n’au fost concediați cu lecția bine învățată, din principiu, deoarece trăind la oraș sunt mai desghețați decât elevii dela sate și având în vedere că aproape toți urmăresc să ajungă la liceu, trebuiesc deprinși din școala primară cu aportul muncii intelectuale și b) În baza principiului activ, învățătorul se va deprinde să vorbească cât mai puțin, dând ocazia copilului să activeze și vorbească cât mai mult.

2. Cuvântul de deschidere al președintelui „Despre calitățile necesare unui bun învățător”, care trebuie să fi lăsat o dâră de lumină în urma sa, a fost ascultat cu pietate și apreciat.

3. Recensia opului: „Școala și copilul” a fost încheiată cu constatarea că: „Școala trebuie să fie o instituție reală și vie în care învățământul să desvolte și să cultive părțile fizice, intelectuale și morale ale copilului în folosul lui și al societății în mijlocul căreia trăește”.

Pentru ca la dezbateri a acestor fel de recenziuni se poată activa cât mai mulți învățători, președintele a stăruit ca subiectul cărții cu titlul și subtitlul săi, pe viitor, să se indice cu litere mari, la un loc vizibil, iar opul să se depună pe birou.

4. O vie discuție a stărnit comunicarea serviciului local de învățământ din Cluj, Nr. 5504, de data 25 Febr. 1936, în care după ce se menționează cu mulțămărită activitatea acestui cerc cultural — în vederea obținerii titlului de învățător superior, se pun spre dezbateri și efeptuire următoarele deziderate:

a) *Planul unei monografii școlare* ;

b) *Planul unei monografii sătești*, cari vor fi apreciate favorabil și la înaintările în grad. Se mai recomandă a se face dări de seamă asupra următoarelor lucrări : D. Todoran : „*Psihologia caracterului*“ și alte două lucrări, cari fiind rău scrise, nu s'au putut ceti.

La dorința tuturor, președintele a aprobat ca aceste chestiuni să fie ținute în evidență la stabilirea programei de muncă pe an școlar 1936—37, programa anului curent fiind prea încărcată.

5. O altă chestiune discutată a fost abonarea revistei „*Școala și viața*“, care urmează să fie trimisă tuturor membrilor corpului didactic. Cei prezenți au decis în unanimitate că această revistă să se trimită comitetelor școlare, fapt prin care apariția ei va fi asigurată. Trimiterea ei să se facă direct dela centru, nu ca până bine de curând, prin Asociație sau alte institute școlare. În felul acesta revista ar sosi mai regulat la destinație și s'ar lăsa mână liberă învățătorilor să aboneze și alte reviste pedagogice, ceea ce constituie o necesitate adânc simțită.

Programa ședinței publice, care face onoare corpului didactic dela această școală, a fost condusă de învățătoarea M. Laar, în fața unui public foarte numeros și select, stărnind satisfacția asistenței.

S'a făcut constatarea, că sala în care se ținea ședința era de tot prea mică, o scădere, care se observă de altfel, la toate școlile primare ale Statului de pe teritoriul municipiului Sibiu. Aviz părinților orașului, cari ar putea face mult în această privință.

Cuvântul de deschidere al președintelui, despre dragostea de neam și țară, tâlcuit pe înțelesul tuturor a fost ascultat cu interes și apreciat. Ascultate au fost și celelalte conferințe despre curățenia și îngrijirea copilului. O greșală mare fac însă acei conferențieri cari :

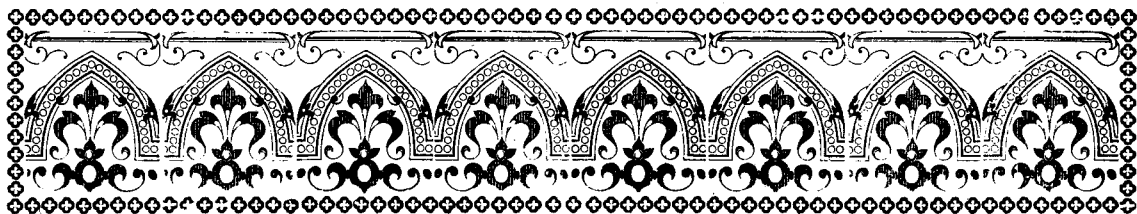
1. În loc să conferențieze publicului asistent, disertează, adică citesc rezultatul muncii lor intelectuale, și nu predau liber, ca să pătrună la sufletul ascultătorilor. Mulți cred, că această chestiune, ar fi realizabilă numai

pentru oameni dotați dela natură, ceea ce nu stă, cunoscută fiind stăruința învățătorului Demostene care prin deprindere a făcut minuni de oratorie. Cel ce scrie aceste rânduri ar dori cu orice preț să se ridice statul învățătoresc. La acest rezultat se ajunge însă numai prin muncă și stăruință, deci, iubiți colegi : Muncă, muncă și iar muncă !

2. O altă greșală de care suferim, uneori, la alcătuirea conferințelor noastre este aceasta : Uităm, că aceste conferințe se rostesc pentru popor, de aceia, cei mai mulți suferim de a ceti cât mai mult și în termeni cât mai radicali, prin ceea ce ajungem la două neajunsuri : a) că poporul nu ne înțelege, prin urmare ne trudim degeaba și b) îi escităm răbdarea, care încă se cuvine să aibă o margine, deci frați colegi, mă adresez mai ales colegilor tineri, când vă prezentați în fața poporului, întrebuințați limba vechilor cazanii, de care e plin sufletul nostru și vorbiți scurt și cu tâlc ca să fiți înțeleși. Aceste sfaturi vi-le dă un coleg bătrân, care în viața sa, nu s'a supărat niciodată pentru observările făcute de alții, fie ca învățător, fie ca om privat, dacă acele observări le-am aflat bune și cu intențiune bună făcute. Cred că și confrății învățători, cu toții, sunt de aceeași părere, în această privință. În lungul carierei noastre învățătorești întâmpinăm multe de toate, ni-se ivesc mai ales împrejurări, cari la aparință se arată ca tot atâtea lucruri de nebăgat în seamă, cu toate că acelea pot de multeori, să ușureze, ori din contră să îngreueze misiunea noastră dascălească. Acest fel de împrejurări sunt disconsiderate de o mare parte din noi, mai cu seamă în primii ani ai carierei noastre, de aceea sfaturile bătrânilor trebuesc să fie bine primite, după vechiul dicton, că pe bătrân dacă nu-l ai să-l cumperi.

Cuvântul de închidere a fost rostit tot de președinte, scurt și concis. Din el am înțeles că viitoarea ședință se va ținea Duminecă în 26 Aprilie a. c. la școala primară de Stat No. 2 „Dr. C. Angelescu“ cu care ocazie se va face și inaugurarea străjeriei, deci la revedere și s'auzim de bine !

I. D.

Pagina elevilor normaliști

Cercetări și rezultate¹⁾

Profesiunea părinților și inteligența copiilor. (614).

A. M. Iordan examinând 1200 copii cu teste verbale și neverbale de inteligență a constatat, că nivelul intelectual al copiilor depinde de nivelul social al părinților. În mijlociu copiii părinților din profesiunile libere (ingineri, avocați etc.) au un coeficient de 105 pe când cei ai mزارilor și agricultorilor abia 91—88.

Înțelegerea socială la copiii de lucrători. (687).

St. Schneckenburg a luat 314 școlari între 6—14 ani, fii de lucrători, cărora le-a reprezentat imaginea unui sărac care voia să bată un bogat ce se preumbla. 136 școlari desaproabă acțiunea, 88 aprobă, 46 caută scuze, 44 nu apreciază. Copii mai în etate sunt înclinați spre ideologia proletară bazată pe mila față de nenorociți și ură față de bogați.

Influența vârstei asupra forței musculare. (1436).

S. M. aflând a determinat forța musculară a diferitelor membre alor 4060 de muncitori de vârsta 16—69 ani și a ajuns la concluzia că: diferitele grupe de mușchi evoluează într-o formă neegală. Forța maximă este atinsă între anii 20—29 apoi scade.

Scăderea forței se observă la mușchii trunchiului. Mușchii mâinii și ai degetului mare mențin puterea cel mai mult timp. Cei mai slabi mușchi, între 60—69 ani, sunt mușchii din spate și ai bicepsului. Spre bătrânețe diferența de forță între cele două părți ale corpului se pierde.

Curba muncii în timpul calculului scris la elevi. (1450).

C. Lindbeck a căutat să stabilească la 13 băieți și 9 fetițe între 9—12 ani, curba mijlocie de calcul scris. Mersul general al curbei arată o slăbire a rapidității și oscilații neregulate în exactitudine. Oboseala pare mult mai accentuată la fetițe decât la băieți.

Fixarea vizuală a copiilor la un excitant. (1489).

S'a atras atenția unor copii mici, subiecți de experiență, că la un moment — fără a-l preciza — va ieși dintr'o cutie plasată înaintea lor ceva interesant. S'a notat timpul maxim cât au fixat cutia. Copiii de 3 ani au ajuns media de 8 sec. — cei de 5—6 ani 27 sec. O fetiță de 5 ani în mod excepțional a fixat-o mai mult de 16 minute, după care a urmat o oboseală considerabilă.

Ioachim Lupu, cl. VIII-a norm.

¹⁾ După recenzii din revista „L'ance psychologique” anul 1933. Cifra de lângă titlu indică numărul recenziei, după revistă.

Importanța fantaziei în educație și învățământ

Elementele stărilor de conștiință sunt supuse unei continue schimbări. O reprezentare nu este reprodusă niciodată singură ci totdeauna se formează o întreagă înlanțuire de reprezentări asociate și însoțite de anumite sentimente sau acțiuni. De aceea niciodată o reprezentare nu este reprezentarea care a fost într'un moment dat în conștiința noastră, ci e o plăsmuire nouă. Cu cât reproducerea va fi mai neschimbată, cu atât ne apropiem mai mult de funcțiunea sufletească pe care o numim fantazie.

Fantazia este putere sufletească, cu ajutorul căreia disociem imaginile trăite și creiem prin combinații noi, altele. Prin urmare primul proces, în activitatea fantaziei este desfacerea părților sau elementelor din imaginile vechi și alegerea lor, iar al doilea, e combinarea acestora într'o imagine nouă cu înțeles.

Evoluția fantaziei. La copil imaginația apare foarte timpuriu (cam pe la 3^{1/2} ani). Memoria și percepția sunt de multe ori influențate și chiar puse în serviciul fantaziei încât putem spune că copilul nu trăește adevărata realitate ci el se află până târziu într'o lume cu totul aparte de realitate, în lumea fantaziei.

Ribot deosebește 4 stadii principale în dezvoltarea fantaziei la copil. Primul este stadiul de trecere dela fantazia reproductivă la fantazia productivă. În acest stadiu el își pune puterile fizice în mișcare.

Al II-lea este stadiul onimismului, în care copilul personifică și însuflețește toate lucrurile înconjurătoare. Al III-lea este stadiul jocului, în care copilul câștigă cunoștințe despre natura lucrurilor. Dela aceste jocuri care la început nu servesc decât pentru a pune în lucrare mușchii, trece la imitarea obiectelor și lucrurilor ce le vede în jurul său. Ex. Din o cutie își face un car, din boabe de fasole oi, etc. băeții încep să imiteze pe tata, fetele pe mama etc. În stadiul al 4-lea, copilul începe să inventeze jocuri și alte lucruri pe care le folosește tot pentru joc. Toate aceste patru stadii după Ribot formează faza I. de înflorire a fantaziei. După această fază ur-

mează epoca în care începe jocul liber al fantaziei. Copilul încetul cu încetul observă deosebirea dintre plăsmuirile fantaziei și realitate.

Se crede de obicei că copilul are o imaginație mai bogată decât adultul. Imaginația copilului însă nu e mai bogată, ci mai fantastă. Nefiind supusă rațiunii și observațiunii realiste, creațiile ei sunt mai îndepărtate de realitatea obiectivă, combinațiile mai hazarde însă nu mai bogate.

Elementele cu care lucrează sunt concrete. Ea este pusă mai mult în slujba imitației. Fantazia adultului este abstractă, mai bogată realistă, sistematică și capabilă de creație originală. În copilărie fantazia are un rol foarte important, fiindcă dezvoltă spiritul de observație și independența de a lucra. Nu trebuie să se abuze însă prea mult de ea fiindcă poate avea urmări rele.

Fantazia și jocul. În jocuri imaginația copilului se dezvoltă în plină libertate. S'a observat că jocurile inventate de copii, s'au la care au adăugat ceva dela ei, le plac mai mult decât cele învățate dela oameni mai mari sau că jucăriile făcute de ei îi distrează mult mai bine decât jucăriile cumpărate, fiindcă imaginația copilului în jucăriile făcute de el se poate dezvolta în toată libertatea. O jucărie cumpărată nu se poate servi copilului decât pentru un singur joc pe când o jucărie făcută de el o întrebuințează la toate jocurile posibile. Așa de ex. placa cu soldați de fier nu servește copilului decât să-i așeze în aceeași formă de bătaie; de aceea dela un timp jocul îl plictisește pe când câteva bețișoare ascuțite de el cu briceagul îi servește odată la planul unei grădini, altădată clădește case etc. Un băț, distrează pe un copil în chip deosebit; odată îl face cal, călărind foarte serios. strângând din când în când mâinile și pumnii, fapt care vrea să zică că își strânge calul în frâu, atunci când s'a speriat sau vrea să-l oprească. După ce a terminat cu călăritul, descalecă și leagă același băț cu o ață făcându-l pușcă pe care o pune după gât și pornește la vânat;

când se plictisește și de vânat, imediat schimbă pușca în sabie, cu care spune că se apără de dușmani etc.

Fetelor le place mai mult păpușa făcută din cârpe de mâna lor, decât cea cumpărată, fiindcă la cea cumpărată de multeori nu mai are nimic de adăugat, pe când păpușa făcută de ele, din minut în minut o îmbracă, schimbându-i când rochia, când cârpa ca să fie mai frumoasă și să întrecă pe a celorlalte vecine. Un joc copilului îi place cu atât mai mult cu cât va așăta mai mult imaginația sa.

Copiii, orice le cade în mână strică, pentru ca să vadă din ce este făcut obiectul respectiv. Însă aceste jocuri pot desvolta de multeori și o fantazie dăunătoare educației. Multe din cazurile de neascultare și nerespectare a celor mai mari rezultă din influența stricătoare a jocurilor asupra fantaziei.

Jocurile care ajută mai mult la educarea fantaziei sunt acelea care dau posibilitate copilului de a le transforma oricât vrea el dându-i orice formă. Obiectele cele mai nimerite pentru lucrul acesta sunt: bețișoarele, apoi nisipul, lutul sau plastilina care formează copilului cele mai frumoase jocuri având ocazia ca el să-și pună în activitate și fantazia sa.

Copiii dela țară se joacă cu lucruri simple și totuși au dat dovadă de o fantazie foarte vie.

Fantazia și poveștile. Imaginația copiilor se manifestă și în povești. Vara copilul nu simte lipsa poveștilor, fiindcă are alte ocupații mult mai frumoase în aer liber, dar imediat ce a trecut vara și timpul a început să se răcească, sufletul copilului, arde de dorința de a auzi cât mai multe povești, care-l influențează foarte mult, captivându-l cu totul. Pentru copil povestirea e o chestiune de imaginație de aceea o ascultă cu cea mai mare atenție. Copilul urmărește toate scenele importante care se desfășoară în poveste, care-l impresionează mai mult încât mereu întrebă: „cât casa noastră e de mare” sau „cât de frumoasă este” și rămâne foarte mulțumit când îi acceptă închipuirea lui. O urmare rea a unei dezvoltări exagerate a fantaziei este și credința copilului în stafii și spirite. Tendința antropomorfică animistă care

este o însușire fundamentală a vieții lui psihice îi deșteaptă și întreține o frică permanentă, mergând uneori până la adevărate fobii. Tot prin o dezvoltare exagerată a ei, ajunge la minciuni.

Fantazia și învățământul. La religie, cu ajutorul fantaziei copiii prind și își imaginează diferite scene religioase. La istorie și geografie al căror scop este de a deștepta în mintea elevilor, reprezentări intuitive și adâncirea în faptele și persoanele istorice, ca acestea să poată să aibă înrăurire asupra formării caracterului, importanța ei este evidentă. Cu ajutorul fantaziei transpunem pe copil în trecutul istoric și-l facem să-și facă o imagine clară despre ceea ce vorbesc. La geografie în fața hărții trebuie să-și închipue și forma muntelui, pădurile cari se găsesc pe acel munte și chiar și cursul râurilor; apoi când e vorba de un oraș sau de un sat copiii trebuie să vadă oamenii care locuiesc în acel sat sau oraș, viața obișnuită a locuitorilor de acolo, etc.

Elevii trebuie să trăiască stările psihice a diferitelor persoane de care e vorba. Când vor face vre-o călătorie închipuită într'un oraș, la munte, trebuie să-și închipue toate greutatețile drumului, viața de acolo, străzile orașului sau potecile muntelui etc. La științe naturale, simpla descriere a animalului sau a plantei nu este suficientă pentru a avea o icoană clară a lor. Copiii trebuie să vadă animale trăind în mediul lor natural; la fel și la plante, care cresc pe locuri necunoscute de copii. Fantazia are un rol foarte important și la desen și la lucru-manual unde se vede chiar și puterea de activitate precum și gradul de bogăție al ei.

Fantazia este una dintre cele mai importante funcțiuni sufletești în viața psihică a copilăriei. Tocmai de aceea educatorul trebuie să se folosească de ea atât în învățământ pentru îmbogățirea minții copilului cu cunoștințe frumoase și variate, cât și în educație pentru formarea caracterului plin de idealism și activism în sens religios-moral. În felul acesta se face chiar educația fantaziei și o ferește de deviații anormale.

Bibliografie: 1. Fantazia, de E. Tudoran în Anuarul Seminarului teologic-pedagogic, pe anul 1914/15. 2. Pedologia, de D. Theodosiu. 3. Psihologia, de C. Rădulescu-Motru.

Șt. Daneș.
elev cl. VIII.

Oameni și fapte

Darea de seamă

asupra situației învățământului primar, din județele: Alba, Hunedoara, Sibiu și Turda pe anul 1934—1935

Tabela I
(Populația județului și populația școlară după recensământ)

Nr. curent	JUDEȚUL	Populația județului după ultimul recensământ (1930)								No. copiilor după recens. școlar 1934									
		Totală	Pe naționalități							5—7 ani			7—16 ani			16—18 ani			
			Români	Unguri	Germani	Evrei	Ruși	Iugoslavi	Bulgari	Ruteni, Turci Ucr. și alții	B.	F.	Total	B.	F.	Total	B.	F.	Total
1	Alba	213795	173510	27914	7806	3402	205	87	28	843	4478	4350	8828	19378	19620	38998	1903	1393	3269
2	Hunedoara	331667	390967	23800	4098	536	58	12	2059	157	5563	5414	10978	26839	20263	52102	2186	1761	3997
3	Sibiu	194585	120743	9094	56963	1401	576	76	113	5619	3594	3457	7051	16469	15793	32262	659	361	1020
4	Turda	170153	135337	33247	1232	2039	35	29	36	196	3560	3363	6928	15255	14413	29679	1501	1334	2835

Constatări: Județul Sibiu are prea puțini tineri cu vârsta de 16—18 ani. Sunt generațiile anilor de război. În celelalte județe nu-i disproporția atât de mare între totalurile celorlalte vârste și cele de 16—18 ani, cum e la Sibiu.

Tabela II
(Cu situația școlilor de copii mici, de stat și particulare)

Nr. curent	JUDEȚUL	Nr. școlilor de copii mici de stat	Inscriși			Nr. comunei fără școli de copii mici	Au urmat regulat			Raportul la % între inscriși și cu frecvență regulată	Nr. școlilor de copii mici minoritari	Inscriși la școlile particulare minoritare de copii mici			Observațiuni
			B	F.	Total		B.	F.	Total			B.	F.	Total	
			1	Alba	29		819	822	1639			124	733	747	
2	Hunedoara	32	1230	1222	2452	378	1107	1111	2218	91%	1	7	12	19	Școli partic. ev. C. A.
3	Sibiu	43	1462	1456	2918	64	1364	1392	2756	94.44%	15	266	271	537	Sunt 14 școli ev. și C. A. și 1 rom. cat.
4	Turda	14	371	411	782	114	342	385	727	94%	1	8	16	24	Școala part. e susținută de Fabrica „Solvay” din orașul Turda

Constatări: 1. Județul Turda are prea puține școli de copii mici, față de numărul locuitorilor minoritari. *Ar mai trebui încă cel puțin 10 școli.*

2. În școlile de copii mici particulare ev. C. A. limba de predare e cea germană. În școala rom. cat. e cea maghiară. Limba română se face o oră zilnic, în formă de conversație.

Tabela III
(Cu situația școalelor primare de stat și particulare)

Nr. curent	JUDEȚUL	Nr. școalelor primare de stat	Felul lor			Felul școalelor după numărul posturilor										Șc. ambulante		Nr. școalelor particulare minorit.	După confesiuni									
			De băieți	De fete	Mixte	Cu 1 post.	Cu 2 post.	Cu 3 post.	Cu 4 post.	Cu 5 post.	Cu 6 post.	Cu 7 post.	Cu 8 post.	Cu 9 post.	Cu 10 post.	Cu 11 post.	Cu 12 post.		Cu 13 post.	Cu 14 post.	Cu 15 post.	Nr. inv.	Nr. centr.	Ev. C. A.	Rom. cat.	Reform.	Unitare	Izraelită
1	Alba	198	1	1	196	80	77	18	9	4	3	1	1	3	—	—	1	—	—	8	16	12	4	3	4	—	1	
2	Hunedoara	403	3	3	397	251	102	21	3	13	3	—	—	1	2	5	—	1	1	—	—	3	6	13	12	—	—	
3	Sibiu	102	1	1	100	11	23	23	10	8	4	4	2	2	1	1	1	1	—	—	—	49	41	4	3	—	1	
4	Turda	172	—	—	172	70	55	17	15	5	6	1	1	—	1	—	—	—	—	4	8	19	—	4	103	—	2	

Observări. 1. Limba de predare la școalele de stat este *limba română*. În școalele cu secții maghiare de stat și anume: în patru școale în Alba, în șase școale în Hunedoara, în douăzeci și șapte școale din Turda limba de predare e *română-maghiară*. În școalele de stat cari au secții germane: 2 în județul Hunedoara, limba de predare la aceste secții e *româno-germană*.

2. În școalele particulare ev. C. A. limba de predare e cea *germană*. În limba română se predau: româna, istoria, geografia, învățământul civic, începând din clasa III-a.

3. În școalele rom.-cat., ref. și unitariene e cea *maghiară*. În aceste școale se predau în *limba română* obiectele: româna, istoria, geografia țării, învățământul civic, începându-se din clasa III-a.

Tabela IV

(Inscrieri la școalele de stat)

Nr. curent	JUDEȚUL	Copii înscriși la șc. de stat			REPARTIZAREA INSCRIERILOR PE CLASE																				
					Clasa I			Clasa II			Clasa III			Clasa IV			Clasa V			Clasa VI			Clasa VII		
		B.	F.	Total	B.	F.	Total	B.	F.	Total	B.	F.	Total	B.	F.	Total	B.	F.	Total	B.	F.	Total	B.	F.	Total
1	Alba	14860	14708	29568	3067	3016	6.83	3000	2979	5979	2789	2772	5561	2327	2294	4621	1520	1510	3030	1212	1203	2415	945	934	1879
2	Hunedoara	19840	16957	36796	5431	5593	11024	3551	3185	6736	3455	2922	6377	2989	2431	5420	2338	1632	3970	1362	835	2197	714	358	1072
3	Sibiu	9564	9167	18731	1960	1900	3860	1654	1530	3184	1566	1432	2998	1477	1412	2889	1330	1340	2670	929	956	1885	648	588	1236
4	Turda	10360	8482	18842	3058	2704	5752	2041	1713	3754	1710	1342	3052	1438	1241	2679	1191	855	2046	598	431	1029	324	196	520

Constatări: 1. Se constată la județul Hunedoara o mare diferență între numărul băieților și fetelor, diferență ce provine din concepția ce există în populație, că fata nu are trebuință de prea multă știință de carte. Această diferență e accentuată dela cl. III-a până la a VII-a. Urmează că trebuiesc luate măsuri pentru combaterea acestei concepții, lucrându-se în deosebi printr'un învățământ practic: bucătării, ateliere, ca să fie atrase fetele spre școală.

2. Acelaș lucru se constată și la județul Turda. Dealtfel vina ar fi a învățătorilor cari nu înscriu fetele conform legii. Inșă din lipsă de localuri, mai ales în regiunea Munților Apuseni, ei se mulțumesc să înscrie numai pe cei ce pot veni și încăpea în localuri, mai mult pe băieți.

3. *Urmează de aci, că în ce privește obligația dată învățătorilor prin art. 118, 119, 120 cu privire la procentajul elevilor cu frecvența regulată, organele de control vor trebui să țină seamă de condițiile speciale, în care se prezintă școala din comună: mentalitate, local, distanță. Această constatare e mai pe larg tratată la tabela 5, sub punctul 4.*

Tabela V
(Numărul elevilor cari au urmat regulat)

Nr. curent	JUDEȚUL	Cu frecvență regulată			REPARTIZAREA FRECVENȚEI REGULATE PE CLASE																				
					Clasa I			Clasa II			Clasa III			Clasa IV			Clasa V			Clasa VI			Clasa VII		
		B.	F.	Total	B.	F.	Total	B.	F.	Total	B.	F.	Total	B.	F.	Total	B.	F.	Total	B.	F.	Total	B.	F.	Total
1	Alba	11413	11384	22797	2453	2430	4883	2442	2437	4879	2281	2280	4561	1810	1811	3621	1067	1063	2130	807	808	1615	553	555	1108
2	Hunedoara	16499	12595	29094	4100	3620	7720	3251	2807	6058	2788	2181	4969	2486	1795	4281	1879	1219	3098	1251	652	1903	744	321	1065
3	Sibiu	8599	8339	16928	1562	1512	3074	1581	1390	2971	1402	1368	2760	1314	1377	2691	1243	1215	2458	875	912	1787	622	565	1187
4	Turda	8418	7359	15777	2940	2640	5580	1988	1647	3635	1156	1032	2188	940	887	1827	849	686	1535	423	371	794	122	92	218

Constatări: din comparația tablourilor IV și V.

1. Procentul frecvenței regulate, la jud. Alba e de 72.10%. Pe cicluri este de 80.70% la ciclul I și 63.50% la ciclul II.
2. " " " " Hunedoara " " 81.32% " " " " 78.87% " " I „ 83.78% " " II.
3. " " " " Sibiu " " 90.37% " " " " 88.90% " " I „ 93.60% " " II.
4. " " " " Turda " " 78.72% " " " " 86.60% " " I „ 70.85% " " II.

Cauzele frecvențării încă slabe la școlile de stat sunt:

1. Sărăcia părinților și deci lipsa unei asistențe sociale și școlare.

2. Indolența unora din părinți față de școală. De aceea trebuie aplicată obligativitatea cu toată rigoarea. Să se încaseze amenzile la timp de percepători și să se pună de acord legea obligativității școlare cu cea de urmărirea contribuabilului, care cea din urmă lege prevede termenul de 40 zile pentru executarea încasărilor.

3. Intrebuițarea copiilor ca servitori, în gospodărie proprie, sau trimiterea lor cu vitele la pășune, mai ales în județele: Alba, Hunedoara și Turda, unde, în regiuni muntoase, nu sunt pășuni comune sau nu sunt organizate servicii obștești de pază.

Măsuri:

Să se reguleze mai bine serviciul de pază a vitelor prin servitori angajați de comune. Vom încerca prin organele de control școlare și prin autoritățile administrative județene și comunale, să înlăturăm toate cauzele. Numai cea de sub Nr. 1 nu se poate înlătura de noi, ci numai de către comune, prin obligația ce trebuie să li-o dea Ministerul de Interne, ca să se prevadă în bugetele comunale ajutoare pentru elevii absolut săraci și să se facă multe cantine în comunele din Munții Apuseni, pentru Moși în deosebi. Școlile primare cu internate, în câteva centre din Munții Apuseni, ar înlătura multe din greutățile produse de sărăcie, distanță, etc.

Pentru cele mai multe școli din aceste sate lipsite de pășuni comune, să se reducă timpul de școlaritate între 15 Oct.—15 Maiu. Să se adapteze programa și orarul după necesități, loc și timp. Să se sporească în timpul dintre 15 Oct.—15 Maiu orele de lucru dela 4—5 zilnic, la 6. Asemenea experiențe s'au făcut, cu aprobarea Onor. Minister, la școala din Jina-Sibiu și vreo două din Valea Sebeșului jud. Alba.

Să se facă zilnic, iarna, orarul cu 9—2 când e ziua mică și 9—3 când e mai mare, respectându-se, firește recreațiile și o recreație mai mare, în al cărei timp învățători și elevi își iau o gustare, cu lucrurile de mâncare ce și-au adus de acasă. Acum ar fi potrivit, în asemenea cazuri, un pahar cu lapte de fiecare elev și o bucată de pâine. Abaterea dela normal din punctul de vedere al mesei de prânz, pentru învățător, se compensează cu timpul dela 15 Mai la 15 Octomvrie, când vacanța îi e mai mare decât al celorlalți colegi din alte regiuni.

4. Urmează din cele de mai sus, că pentru încă vreo câțiva ani, organele de control, în conștiințioasele lor inspecții, ce fac învățătorilor din asemenea localități, vor trebui să țină seamă, când e vorba de procentajul frecvenței, de toate condițiile speciale în care funcționează școala, de mentalitatea înapoiată a populației, de sărăcie, de lipsa de local spațios, igienic, de distanță, așa precum am spus și la punctul 3 de sub tabloul IV. Să înregistreze ca punct bun pentru activitatea învățătorului, progresul pe care l-a realizat în fiecare an, în ce privește regularitatea frecvenței, reducerea treptată a numărului celor recalcitranți, infiltrarea în săteni a obiceiului de a veni la școală ca să ceară învățătorului copilul pentru vre-o lucrare urgentă casnică sau să anunțe numai motivele absentării acestuia. Învățătorul care a introdus un asemenea obicei a asigurat școlii cea mai de seamă condiție de existență.

5. Învățământul ambulant, cu 8 învățători în Alba pentru 16 crânguri (grupuri de case) și cu 4 în Turda, pentru 8 crânguri, aduce un real folos. Învățătorii respectivi, salariați odată și jumătate, mai mult decât învățătorii dela școlile stabile, aduc și ei un real folos copiilor din acele locuri accidentate ale Munților Apuseni. Vor trebui înființate asemenea școli și în județul Hunedoara, cum a mai fost în 1927, 1928 și chiar sporit numărul celor de azi, din județele menționate. Programele acestui fel de școli este redus la strictul necesar, potrivit timpului scurt de instruire și împrejurările speciale în care funcționează școlile. Învățătorul unui centru lucrează o săptămână la un crâng și una la altul. Copiii vin bucuroși, iar părinții sunt foarte mulțumiți că-i văd că nu-s lăsați părăsirii din punctul de vedere a învățării.

Tabela VI

(Promovări la școlile de stat)

Nr. curent	JUDEȚUL	REPARTIZAREA PROMOVĂRILOR PE CLASE																							
		Promovați			Clasa I			Clasa II			Clasa III			Clasa IV			Clasa V			Clasa VI			Clasa VII		
		B.	F.	Total	B.	F.	Total	B.	F.	Total	B.	F.	Total	B.	F.	Total	B.	F.	Total	B.	F.	Total	B.	F.	Total
1	Alba	10895	10866	21761	2373	2350	4727	2362	2357	4719	2196	2195	4391	1730	1731	3461	1006	1002	2008	741	742	1483	487	489	967
2	Hunedoara	12288	9002	21290	2843	2483	5326	2373	1925	4298	2315	1742	4057	2082	1496	3578	362	728	2140	825	419	1244	488	159	647
3	Sibiu	7360	7182	14541	1336	1321	2657	1369	1322	2691	1255	1199	2454	1230	1200	2430	1025	996	2021	698	698	1396	446	446	893
4	Turda	6818	5309	12127	1764	1539	3303	1498	1270	2768	1304	999	2303	1172	813	1985	638	450	1088	304	174	478	138	64	202

Constatări: Comparând tablourile IV și VI aflăm că procentul între promovați și înscriși este:

1. La județul Alba de 69,33% în genere sau 77,75% la ciclul I și 60,90% la ciclul II.
2. " " Hunedoara " 57,05% " " " 58,40% " " I " 55,60% " " II.
3. " " Sibiu " 76,40% " " " 78,50% " " I " 74,30% " " II.
4. " " Turda " 58,59% " " " 67,98% " " I " 49,20% " " II.

Ordinea județelor, după procentajul general al promovărilor este: județul Sibiu, județul Alba, județul Turda, județul Hunedoara.

După procentajul ciclului I este: Sibiu, Alba, Turda, Hunedoara.

După procentajul ciclului II este: Sibiu, Alba, Hunedoara, Turda.

Tabela VII
(Personalul didactic la școlile de copii mici și primare de stat)

Nr. curent	JUDEȚUL	La școlile de copii mici						La școlile primare										Tabloul general al învățătorilor			Totalul general al învățătorilor								
		După sex			După titluri			După sex			După titluri				După sex			După grad											
		B.	F.	Total	Gr. I	Gr. II	Def.	Prov.	Supl.	Total	B.	F.	Total	Gr. I	Gr. II	Def.	Prov.	Supl.	Total	B.	F.	Total	Gr. I	Gr. II	Def.	Prov.	Supl.	Total	g.-ral
		(nu. dela șc. de copii mici)																											
1	Alba	29	29	—	6	10	13	—	29	329	206	535	74	32	172	171	8	535	329	235	564	74	38	182	184	86	564		
2	Hunedoara	49	49	2	13	31	3	49	490	240	730	98	57	172	284	129	730	490	289	779	100	57	185	305	132	779			
3	Sibiu	54	54	1	8	35	10	54	224	147	368	83	44	118	89	34	368	224	201	425	84	52	153	99	34	422			
4	Turda	17	17	—	2	7	8	—	17	261	153	414	65	30	120	130	69	414	261	170	431	65	31	127	138	69	431		

Constatări: 1. Raportând numărul elevilor înscriși în școlile de copii mici la numărul învățătoarelor, revine de fiecare post câte: 57 elevi în jud. Alba, 50 în jud. Hunedoara, 54 în jud. Sibiu și 46 în jud. Turda.

2. Raportând numărul celor cu frecvența regulată la aceste școlile, revin de post câte: 51 elevi în jud. Alba, 45 în jud. Hunedoara, 51 în jud. Sibiu și 42 în jud. Turda.

3. Raportând numărul elevilor înscriși în școlile primare, la numărul posturilor de învățători, revine de fiecare post câte: 55 elevi în jud. Alba, 50 în jud. Hunedoara, 50 în jud. Sibiu și 42 în jud. Turda.

4. Raportând numărul elevilor cu frecvența regulată la numărul posturilor, revin de fiecare post 42 elevi în jud. Alba, 35 în jud. Hunedoara, 46 în jud. Sibiu și 38 în jud. Turda.

Tabela VIII

(Școlile de copii mici și primare particulare confesionale)

Nr. curent	JUDEȚUL	Școlile de copii mici						Școlile primare particulare confesionale															Nr. inv. dela școlile primare				
		Nr. școlilor	După confes.			Inscriși			Nr. școlilor	După confesiune						Inscriși			Au frecventat regulat			Au promovat					
			Ev. C. A.	Rom. cat.	Alte conf.	B.	F.	Total		Ev. C. A.	Rom. cat.	Ref.	Unitar.	Poloni	Izraelită	Total	B.	F.	Total	B.	F.	Total		B.	F.	Total	
1	Alba	4	3	1	—	88	77	165	5	41	10	8	21	—	—	2	41	1281	1297	2578	1150	1147	2297	1100	1064	2164	66
2	Hunedoara	1	1	—	—	7	12	19	1	32	6	13	12	—	1	32	1156	1056	2212	1077	972	2049	942	652	1794	51	
3	Sibiu	15	14	1	—	266	271	537	15	50	42	4	3	—	—	1	50	4914	4722	9636	4827	4597	9427	4708	4427	9135	199
4	Turda	1	—	—	—	8	16	24	1	18	—	4	10	3	—	1	18	744	114	1458	693	644	1327	617	560	1177	31

Constatări: 1. La școlile primare ev. C. A., limba de predare e cea germană. Limba română e ca obiect de studii dela clasa III-a în sus.

La școlile rom. cat., în afară de 2 (în Sibiu) e cea maghiară. În cele 2 e cea germană. Româna ca obiect.

La școlile reformate unite, limba de predare e cea maghiară. Româna ca obiect.

La școlile izraelite e cea română, ca limbă de predare.

2. Raportul între înscriși și cei cu frecv. regulată este 89% în Alba, 92,86% în Hunedoara, 98,86% Sibiu, 90% în Turda.

3. Raportând numărul elevilor înscriși la numărul posturilor dela școlile primare, revin de post câte: 39 în Alba, 43 în Hunedoara, 48 în Sibiu, 45 în Turda.

4. Raportând numărul elevilor cu frecvență regulată dela școlile primare, revin de post câte: 34 în Alba, 35 în Hunedoara, 47 în Sibiu, 41 în Turda.

Tabela IX
(Diferite instituții și realizări în jurul școlii de stat)

Nr. curent	JUDEȚUL	Nr. total al școalelor	Câte șc. cu ciclul II			Ateliere pentru		Câte școale au grădini	Nr. absolvenților	Muzee	Biblioteci		Case de economie	Cantine școlare	Farmacii școlare	Cooperative șc.	Coruri cu săteni	Câte cercuri cult	Localuri				Construcții noi în prezent	Totalul zilelor de concediu	Nr. ailelor de inspecții	
			Reg.	Nereg.	Total	B.	F.				Total	Nr.							Nr. volumelor	Proprii	Ale bisericilor române	Inchiriate				Total
1	Alba	198	52	104	156	5	7	12	139	758	27	209	24112	22	6	4	18	—	29	92	122	28	242	37	4125	420
2	Hunedoara	403	57	128	185	5	6	11	145	1031	25	293	31445	1	—	11	—	45	257	81	147	485	37	5301	846	
3	Sibiu	102	96	—	96	6	5	11	102	1378	39	102	17628	18	15	46	58	27	15	85	50	55	190	20	5138	556
4	Turda	172	112	20	132	5	6	11	80	358	94	159	9736	5	4	3	8	—	18	74	73	25	172	20	3075	625

Constatări: 1. Dintre toate județele, Sibiu stă mai bine în ce privește realizările din jurul școlii. Se poate vedea aceasta din raportul dintre numărul fiecărui fel de realizări și acela al școalelor existente. Cât privește numărul absolvenților, el este destul de mare în primele 3 județe. Acestea au depus eforturi în toți anii ca să mențină ciclul II. Județele: Sibiu, Alba, Hunedoara și-au făcut un titlu de mândrie din existența acestui ciclu dela 1924 până azi. Toată lauda învățătorilor respectivi și pers. de control.

Concluzii generale.

1. Am luat măsuri ca pentru anul școlar în curs 1935—1936, să se intensifice activitatea școlară și extrașcolară. Prin conferințele didactice ținute în luna Septembrie 1935, cu învățătorii celor 4 județe adunați pe centre, am arătat situația de azi, așa precum o redă raportul general și am indicat căile de urmat, pentru împlinirea lipsurilor și îndeplinirea cu strictețe a cerințelor legii cuprinse mai precis în art. 118, 119, 120. Conferințe de acestea am ținut în fiecare an. Cu prilejul lor s'a cerut învățătorilor să arate ei înșiși cauzele ce i-au împiedecat de a face mai mult pe terenul realizărilor. Una din realizările absolut necesare, asupra căreia am atras serios atenția învățătorimii, este școala de adulți, al cărei caracter de școală pentru învățare de carte trebuie complectat cu acel al învățării naționalismului, patriotismului, prin geografia și istoria țării, prin punerea sateanului în curent cu mișcările altor state și chiar cu năzuințele de predominare în însăși țara noastră a elementelor minoritare, în mâna cărora stau azi industria și comerțul. E nevoie de o puternică propagandă, pentru desvoltarea unui spirit de muncă, ordonată, stăruitoare, pentru îmbrățișarea industriilor și comerțului, în cari românul să lucreze în chip cinstit și cu abilitatea cu care lucrează streinul: e nevoie de ridicarea simțului de demnitate națională a românului, mai ales în teritoriile alipite, unde se mai văd încă în felul de comportare ca cetățean al țaranului român, urmele lăsate de fosta stăpânire străină. Școalele de adulți vor corecta multe din aceste lipsur.

2. Am dispus să se alcătuiască programa specială pe regiuni economice, culturale, de către învățători, sub supravegherea organelor de control, mai ales în ce privește învățământul din ciclul II. Am atras atențiunea asupra seriozității cu cari vor fi examinați elevii din cl. VII la exam. de absolvire, pentru certificatele de absolvire să nu fie acte de complezență, mai ales pentru acei elevi cari nu au frecventat regulat sau n'au vădit vrednicie întru însușirea cunoștințelor esențiale, absolut necesare ori cărui cetățean român. Dacă învățământul primar este obligatoriu pentru fiecare individ, examenul de absolvire trebuie să fie un mijloc de selecționare, de recunoaștere, mai bine zis, a vredniciei, cuminenței și a respectului legii, dovedite în timpul școlii.

3. Am stăruit exemplificând cu cazuri concrete, ca scrierea elevilor de curs primar să fie corectă, cetitul natural, iar cunoștințele dela celelalte obiecte: temeinice, strâns legate de necesitățile vieții practice. Că prilejul acestui examen de absolvire, se va cerceta deaproape în ce chip și-au însușit elevii o îndeletnicire practică prin lucrări agricole, de atelier sau gospodărie.

4. Am cerut insistent, ca învățământul practic, prin bucătării, ateliere, grădini școlare să ia ființă pretutindeni.

Se va aranja în Iunie 1936, în fiecare județ o expoziție de produse școlare; o asemenea expoziție a fost în Iunie 1935, în Sibiu.

5. Intru realizarea acestor măsuri voiu avea și pe mai departe, ca sprijin, râvna, deosebită activitate a organelor de control existente.

Numai datorită acestui fapt, îmi permit să vă rog respectuos, să binevoiți a dispune să se dea tuturor organelor de control, la timp și regulat, drepturile lor bănești: Salarii în raport cu rolul lor important. Salariul pe care-l au azi inferior față de al învățătorilor, pe cari îi inspectează, este nedrept, absolut nedrept socotit, întrucât s'a călcat în timpul din urmă legea armonizării salariilor, care lege statornicea pentru fiecare treaptă un salariu destul de apreciabil ridicat deasupra celei dinaintea ei. Se socotea salariul unui subrevizor școlar cu o gradație mai mult ca a învățătorului de gradul cel mai mare. Al unui revizor școlar cu 2 gradații. Al unui inspector de circumscripție cu 3 gradații, iar al gradului celui mai înalt în control, al Inspectorului General, cu 4 gradații mai mult. Este imperios necesar să se revină la acest sistem de salarizare, dacă nu la un altul mai bun. Numai așa se va menține prestigiul corpului de control al învățământului primar, al învățământului de bază. Numai așa se va simți îndemnat dascălul vrednic să primească o sarcină atât de grea, pe cât de importantă, ca cea de control, ori câte îngrădiri s'ar pune de lege pentru obținerea unei asemenea însărcinări.

Să se ia măsuri, deasemenea, pentru a se plăti la timp diurnele de transport ale acestui personal. Astăzi suntem neachitați; unii de peste un an; alții de 8 luni. Nu mai poate dăinui o asemenea situație. Personalul de control nu-și mai poate îndeplini datoria, mai ales când tuturor funcționarilor dela celelalte departamente, de control, li se dau regulat diurnele. Notarii, primpretorii, funcționarii județeni, cari lucrează alături de revizori și de inspectori își primesc diurne mari și la timp achitate.

Binevoiți, vă rog, Domnule Ministru, a dispune cele de cuviință, în ce privesc problemele puse sub titulatura: „Concluzii generale”.

Inspector General, **P. R. Petrescu.**

Ilie Georgescu

muncă și modestie

Există o anumită categorie de indivizi — și o putem verifica la fiecare pas și în orice clipă, — care, la orice datorie împlinită, la orice realizare, socotesc necesar să trâmbițe, în lume rezultatul eforturilor lor, fie că ele au adus sau nu un bine sau o schimbare a mediului pentru care și în care au activat. E aceea protipendadă care-și bate pieptul la diferitele întruniri, făcute par'că anume pentru acest scop — și-și afișează pretutindeni,

unde are posibilitate numele și opera, pe care în realitate nu se poate săpa nici măcar o literă.

În antagonism, se pune o altă categorie, a acelor oameni, cari au lucrat și lucrează în tăcere, călăuziți doar de dorul sacrificiului pentru binele neamului și pentru al acelora în mijlocul cărora se sbuciumă și sângează. E categoria acelora, care muncesc tăcând și care dau posibilitate generațiilor ce le ur-

mează să le verifice realizările și să descifreze răbojul pe care vremea a încrestat fără părtinire, fapte mari și pline de lumină.

În acest din urmă cadru — stăpâniți de teama că scrisul nostru nu-i poate da strălucirea ce o merită — vom așeza figura unuia dintre așii învățătorimii din județul Sibiu, aceea a învățătorului-director pensionar **Ilie Georgescu** din *Poiana-Sibiului*. Omul care a muncit fără să-și facă reclamă din munca sa și care a înfăptuit fără să-și afișeze demagogic realizările. Cei 43 de ani cât a funcționat în acea comună, au fost 43 de ani de muncă continuă și de realizări incontestabile.

Iată-l în clasă, desbrăcat de toate grijile ce-i pricinuia familia numeroasă, trăind exclusiv pentru copiii cari îl iubeau ca pe un adevărat părinte. Bland și bun -- adeseori prea bun — ca puținii alții. Și câte trebuia să îndure din partea „*împielitașilor*“, cari abuzau așa de mult, câteodată, de bunătatea lui. Niciodată însă, „*Sf. Nicolae*“ n'a fost deranjat dela locul lui, ca să pună capăt exuberanței de energie copilărească. Tot bunătatea și blândeța îl caracterizau și în astfel de împrejurări.

În predarea lecțiilor, adeseori era de nerecunoscut. Căci propriu zis nu le *preda* ci le *trăia*. Le trăia cu toată intensitatea sufletului său. Ochii îi aruncau vâpăi de lumină, cuvintele-i erau frânturi din suflet când vorbea despre epocile de glorie ale neamului nostru. Și astea în timpul campaniei de maghiarizare a școlii, când ar fi fost de-ajuns să fie suspectat numai, pentru că să cadă jertfă sentimentelor sale de bun Român.

Intransigența naționalismului acestui dascăl — căci într'adevăr în această privință a fost un intransigent — nu s'a manifestat numai în fața copiilor, ci și în fața publicului mare și adeseori în fața autorităților ungurești. În anul 1892, pleacă în fruntea reprezentanților din Poiana-Sibiului, în Delegațiunea română la Viena pentru susținerea Memorandului, fapt ce i-a atras destule necazuri și șicane din partea mai marilor zilei, dar pe care le-a înfruntat cu un impresionant eroism. Iar atunci când guvernul unguresc pornise acea

cumplită campanie de maghiarizare a școlilor românești din Transilvania, Ilie Georgescu în calitate de președinte al Reuniunii învățătorilor din plasa Mercurea și apoi după desființarea acesteia, luptă cu înverșunare împotriva acestei măsuri de opresiune a școlii, în special și a elementului românesc în general. Iar atunci când s'au ținut la Cluj cursurile de maghiarizare a învățătorilor Români, a fost printre acei puțini la număr, cari au refuzat cu încăpăținare să le frecventeze. Și iată-l în sfârșit, în anul 1918, *animatorul* acelor tineri cari poate cei dintâi în Transilvania au desfășurat tricolorul românesc — simbolul aspirațiilor și jertfelor de-atâtea veacuri — și au ars, în văzul jandarmilor unguri și în cântecul imnului lui Mureșanu, sdreanța care întruchipa — odată... — puterea Austro-Ungariei.

Ei bine, pentru toate acestea și pentru altele de asemenea natură, nu-și asumă cine știe ce merite mari. Și dacă totuși cineva ar încerca să facă o aluzie la acele vremuri, în marea sa modestie răspunde scurt: „N'am făcut, decât ceea ce trebuie să facem și astăzi toți: Să ne iubim neamul“.

Cât de luminoasă ne apare figura omului, în sufletul căruia s'a contopit atât de minunat naționalismul cu modestia, astăzi când atâți preținși naționaliști își discută vitejia la toate colțurile de stradă.

Tot atât de modest îl găsim în toate ramurile de activitate. Și a activat intens... a luat, în anul 1896, conducerea școlii primare din Poiana, care avea pe atunci 4 clase și a lăsat-o în 1926, cu 10 clase și tot atât personal didactic, cu mobilier suficient și cu bogat material intuitiv și de experiențe.

A înființat, în 1901, casa de păstrare și împrumut „*Mielul*“, pe care a condus-o cu multă pricepere și abnegație până în anul 1929, când s'a retras și de aci „pentru a fi scutit de ori și ce l-ar fi jignit unii interesați, prea puțin recunoscători“, cum singur mărturisește în memoriile sale.

Căutați-l în toate manifestările culturale și-1 veți găsi. La Societatea Studenților, (a fost singurul dintre intelectuali, care a înțeles sbuciumul tineretului universitar de aici, după

răsboiu) la înființarea căreia a contribuit și cu autoritatea sa morală și cu punga, la Reuniunile cu caracter profesional (Reuniunea Meseriașilor și Reuniunea Oierilor) Societatea de muzică, Muzeu, Cor etc. etc. Pretutindeni și în toate împrejurările și-a dat contribuția sa benevolă, fără să cersească avantajii și nici să râvnească posturi. A pretins doar recunoștință, dar nici aceasta n'a avut-o în măsura care o merita.

„Cu 1 Nov. 1927 — citim în autobiografia scrisă în 1929 — având vârsta de 67 ani, 43 ani de funcțiune și în deplină sănătate, pentru liniștea restului vieții mele, m'am retras întru ale mele, cu mângăierea în suflet că în toată viața de până aci, *mi-am dat*

silința a satisface îndatoririlor mele, păstrându-mi cinstea neștirbită.

Astăzi trăiește retras, dar mulțumit, la gospodăria sa, care poate servi drept pildă oricui, înconjurat de dragostea celor 9 copii și de respectul celor 43 de generații cari i-au trecut sub mână, cărora le-a deschis ochii minții și ai inimii și cărora le-a insuflat cu prisosință dragostea față de legea străbună și focul dragostei de neam și țară.

* * *

Am scris aceste rânduri, nu pentruca să fac elogii unui om care s'a ferit întotdeauna de ele, ci pentruca să aduc un exemplu viu de *muncă și modestie*, două însușiri cari prind așa de bine pe învățător.

Gh. Vramiță.

Monografia școlii primare de stat din comuna Nocrich, jud. Sibiu

(Urmare)

Învățământul

Până la anul 1899 limba de predare a fost exclusiv limba română și învățământul se făcea pe 2 semestre, având a se da un examen la sfârșitul semestrului I. și altul la al doilea.

Primul prin luna Februarie, sau începutul lui Martie și al doilea la începutul luni Mai.

Aceste examene se făceau în prezența comitetului parohial sub prezidiul protopopului sau preotului local ca director și comisar al examenului, constatându-se programul real în învățământ, precum se vede din următorul:

Proces-verbal

La 10—23 Mai 1904 s'a făcut în școala noastră Gr. ort. rom. din Nocrich cu elevii școlii examenul final sub conducerea preonoratului Domn. Adm. protopopesc Nicolae Gavrea, de față fiind paroh administrator Florian Bologa, inv. dir. Alțina, Ioan Dima și inv. N. Suma din Ghijasa de jos, precum și comitetul parohial din loc. Elevi prezenți au fost 21 de toți, examinați fiind pe rând din fiecare obiect deosebit se constată peste tot un spor mulțumitor. Metodul de predare

și examinare îl recomandă pe învățător de bun instructor.

Nocrich D. U. S.

Nicolae Gavrea adm. protop., Florian Bologa adm. paroh., Nicolae Suma inv. și Ioan Dima inv.

Dela 1899 precum reese din cronica școlară se preda și limba maghiară în câte 6 ore săptămânal și pentru a putea face față acestei îndatoriri, învățătorii erau trimiși la cursuri de limba maghiară.

Vine în fine anul 1907 și cu el draconica lege Aponiană după care se preda limba maghiară în 13 ore săptămânal la școala cu un singur învățător și absolventului de cl. IV-a primară i se cerea să-și poată exprima corect în limba statului gândirile sale, căci în caz contrar învățătorul era amenințat cu detragerea ajutorului de stat. — Rezultatul obținut însă a fost departe de pretensiunile legii, căci tot ce se clădea, în mod forțat, cu multă oboseală, cu multă trudă și durere sufletească de dascălul confesional, dărâma mediul refractor românesc în care-și ducea traiul școlarul român.

Cu anul 1918 sosește ciasul eliberării naționale din jugul asupritor și cu el ciasul descătușerii și-al libertății depline spre avântul cultural, intrând astfel învățământul în mersul lui natural și corespunzător cerințelor sufletești, de care trebuie să se bucure ființa omenească în formația spirituală și mersul ei spre mai bine.

Salarul

Salarul învățătoresc înainte de 1874 a fost de 40 zloți răi, șalar anual și câte un tuleu de cucuruz de fiecare elev care frecventa școala. Intre anii 1874—1880 s'a urcat la 80 zloți anual, iar dela 1880—1901 la 140 zloți. In anul 1902, — prin ajutorul de stat de 120 coroane, — se întregeste la 600 coroane. Din anul 1907, prin ajutorul de stat de 600 coroane, — se ridică la 1000 coroane șalar fundamental, rămânând la această sumă până la izbucnirea războiului din vara anului 1914, când s'a mai adăogat un ajutor de războiu de 200 coroane anual. La 1 Ianuarie 1919 șalarul înv. Simion Dragoman a fost de 300 coroane lunar, urcându-se apoi treptat an de an, așa că la 31 Decemvrie 1928 șalarul înv. S. Dragoman ca inv. de gradul I-iu a fost de 7300 Lei lunar. După acest an a început să scadă din cauza crizei financiare ce s'a produs, ajungând la 1 Ianuarie 1932 la suma de 5565 Lei și la 1 Ianuarie 1933 la suma de 4927 lei.

Salarul învățătorului confesional din com. Nocrich în timpul regimului maghiar se plătea din fondul bisericesc, repartiție pe popor și întregire dela stat.

Întreținerea școalei cădea în întregime în sarcina confesiunii. Astăzi poporul nu mai plătește nimic. Salarul se primește dela stat și întreținerea școalei se face din cota de 14% acordată de legea comitetelor școlare din venitele ordinare ale comunei și $\frac{1}{3}$ din arenda cârciumei, cari se împart în mod egal între școala primară de stat și între școala confesională Ev. Luth.

Salarul învățătoresc până la anul 1902 nu se solvea conform legii, ci după tocmeala între învățător și comitetul parohial, precum reese din următorul :

Protocol

luat în ședința comitetului parohial ținută la 18 Iunie 1894 sub prezidiul ordinariu, prezenții fiind subscriși membri.

I.

Obiectul pettractărei este raportul comisiunei emise a merge la consistoriu pentru a se ruga de un ajutoriu pentru șalarizarea învățătorului, conform circulariului consistorial cu 300 florini. Raportorul comisiunei dl părinte raportează că membrii comisiunei a fost la membrii consistoriului rugându-i pentru un ajutoriu oarecarele și unii a promis un ajutoriu oarecarele alții însă a spus fără șovăire că nu se poate, asfeliu presiđiu roagă pe comitet a aduce o deciziune în cauza acesta spre a putea raporta la sinodul de mâne pentru aducerea de conclus în urma căruia comitetul decide ca sinodul

să decidă asupra lucrului că dânsul nu pote că sinodul tot nu ar primi un decis al său pentru un arunc oarecarele.

II.

Presiđiu dă cetire ordinului P. V. oficiu protopopesc dato 12 Iunie a. c. Nr. 785/1894 din care se demandă solvirea șalariului învățătoresc în termen de 15 zile sub urmările execuțiunei, la care epitropul Toma Ganea se ridică strigând că șalariul la solvit cu cât la tocmît și cel ce la ales săi plătească mai mult, și aceasta în trei rânduri repetându a fost provocat la ordine din partea presiđiului escludându dela ședința comitetului pentru totdeauna, com. parohial decide :

a se rescrie oficiului protopresbiteran că dânsi mai mult de suma tocmită de 140 fl. nu solvesc, aceștia ia solvit.

Frecvența școlară.

Un membru din comitetul parohial, ca scaun școlar, îndeplinea funcția de inspector școlar mirean ales din sânul comitetului. Acest inspector se îngrijea ca copiii să meargă regulat la școală. Învățătorul să înceapă la timp prelegerile. Să fie punctual în îndeplinirea misiunii sale. Sala de învățământ să se curețe și încălzească la timp; c'un cuvânt executa toate deciziunile comitetului în legătură cu buna funcționare a școlai.

Ziua începerii anului școlar până în anul 1907 o stabilea scaonul școlar; iar avizarea părinților despre data începerii școlai o făcea inspectorul școlar.

Frecvența școlară — până la izbucnirea războiului din vara anului 1914, — era multumitoare la elevii români și foarte slabă la elevii țigani. În cursul războiului învățătorul fiind mobilizat, prelegerile le-a ținut preotul local cu o frecvență foarte neregulată. În primii ani după războiu, românii cercetau regulat școala din luna Octomvrie și până la sfârșitul lunei Martie, iar dintre țigani unu, doi. Când însă, s'a pus în aplicare legea școlară din 1925, frecvența a început să se îmbunătățească. Țigani acum sunt aduși la școală aproape toți, așa că de aci înainte și dintre ei au învățat mulți carte.

În cursul anului școlar 1932—1933 s'au înscris la școala primară de stat din comuna Nocrich 75 elevi; 39 băieți și 36 fete; iar la școala de copii mici 36; 17 băieți și 19 fete, dintre cari sași 9 băieți și 8 fete; români: 8 băieți și 11 fete. La școala primară între elevii înscriși sunt numai 3 elevi unguri și restul români și țigani. Din totalul de 75 elevi înscriși la școala primară au avut frecvență regulată 60 elevi. Între cei cu frecvența neregulată sunt numai elevi țigani.

Dela Nocrich, la școala secundară din orașul Sibiu urmează: 2 băieți la liceul „Gheorghe Lazăr” cl. II-a; 1 elev în cl. III-a și unul în cl. IV-a; total 4 elevi.

La liceul „Domnița Ileana” 1 elevă în cl. I-a și 2 în cl. II-a; total 3 eleve.

La școala normală „Andrei Șaguna” 1 elevă în cl. VII-a.

Neștiutori de carte între români și țigani după statistica din 1907 erau: 120 bărbați și 111 femei; total 231 neștiutori din 465 suflete. Majoritatea absolută o dădeau țiganii.

Astăzi, din 324 români, începând dela 15 ani în sus, neștiutori de carte sunt 5 bărbați și 10 femei; din numărul de 153 al țiganilor, tot dela 15 ani în sus, neștiutori de carte sunt 35 bărbați și 54 femei; iar știutori de carte: 40 bărbați și 24 femei,

Numărul neștiutorilor de carte dela 1907 și până de prezent a scăzut dela 231 la 104.

Manualele școlare, materialul didactic și activitatea extra școlară

Cunoștințele împărtășite elevilor până pe la anul 1907 erau: cetitul, scrisul, religia, puține cunoștințe geografice, istorie, șt. naturale și la socoteli cele 4 operațiuni, Sâmbăta după masă erau cântări bisericești.

Pentru însușirea acestor cunoștințe elevii foloseau abecedarul, cartea de citire și istoria biblică. Metoda la scris și citit era cea mecanică, tot așa și la celelalte obiecte, elevii memorizau lecțiile fără prea multă pregătire din manualul de școală, iar la aritmetică se făcea mai mult calcul oral cu probleme simple.

Activitate extra școlară n'au dezvoltat decât învățătorii: Tecușan, Popa și Fliter, făcând fiecare câte-o producțiune teatrală. „Astra” n'avea membrii, bibliotecă nu era, materialul didactic lipsea cu desăvârșire. În școală erau numai 3 mese lungi de brad, soba și tabla; mai târziu s'au cumpărat 7 bănci pentru câte 5 elevi, mașina de calculat și după 1907 harta Ungariei și a Continentelor; un metru liniar, măsurile de capacitate. Sub învățătorul Simion Dragoman s'au cumpărat aparatele fizicale, s'a înființat bibliotecă școlară și populară care numără 711 volume, casa culturală, cor cu adulții și tineretul școlar, pentru serbările naționale, întrunirile culturale și răspunsurile liturgice. S'au făcut la 30 producțiuni teatrale, din venitul cărora s'au cumpărat: un dulap pentru bibliotecă, mobilier pentru casa culturală și cărți pentru bibliotecă. S'a înființat cercul cultural al „Astrei” care a numărat 20, 30 și 40 de membri. S'au ținut diferite întruniri culturale.

Școala, cu concursul prețios al comitetului școlar, a înzestrat-o cu un bogat material didactic, a înființat o farmacie școlară, atelier în care s'a predat: tâmplăria, tinichigieria, țesetoria în rafie, prepararea rogojinilor, impletituri în foi de porumb și cartonajul. Pentru cancelaria școlară a procurat mobilierul necesar și pentru instruirea corului un armoniu, făcându-se astfel tot ce-a fost cu putință pentru bunul mers al învățământului, așa că școala primară de stat din comuna Nocrich corespunde cerințelor de astăzi atât ca edificiu și aranjament, cât și ca învățământ.

Învățătorul Simion Dragoman a mai dezvoltat activitate școlară și în afară de comună, ca președinte al cercului cultural învățătoresc din anul 1924, ca secretar al desp. de plasă „Astra” Nocrich din 1925 și ca subvizor școlar pentru propaganda culturală și organizarea atelierelor școlare din județ, ținând conferințe din diferite domenii prin comunele din plasă și județ.

Oamenii mai de seamă din comună

Comuna Nocrich are 1317 suflete dintre cari români 362; țigani 188; sași 720; unguri 20; evrei 2 și alte naționalități 5.

Românii din Nocrich înainte de războiu, — în majoritatea absolută a cazurilor, având pământ foarte puțin, — erau nevoiți să muncească în parte moșiile sașilor, sau să-i servească ca servitori. Cu toate acestea, unii prin munca și vrednicia lor în comună, alții prin munca desfășurată în Germania și America au ajuns cu timpul să-și întocmească gospodării destul de frumoase.

Fiind românii din Nocrich puțini la număr și c'o stare materială mai slăbuță, numărul bărbaților de seamă până la întregirea neamului se rezumă la următorii: Dr. Ilie Ganea, medic militar, care a îndeplinit această funcție numai 2 ani, apoi s'a îmbolnăvit de nervi și a trăit bolnav până la vârsta de 40 de ani când a murit. Tot un fiu al comunei a

mai fost și învățătorul Iosif Morar. După întregirea neamului a intrat în funcțiile statului: Ioan Nuță, absolvent al școlii normale „Andrei Șaguna” din Sibiu, de prezent inv. titular la școala primară de stat din comuna Fofeldea; Maria Ciocan, absolventă a școlii normale de fete „Andrieu Șaguna” din Sibiu, de prezent conducătoarea școlii de copii mici de stat din comuna Alțina cu titlul provizoriu; Andrei Ciocan, grefier la Judecătoria de Ocol din comuna Nocrich; Nicolae Bălăban, impiegat la judecătoria Nocrich secția c. f., absolvent a 4 clase secundare la liceul „Gh. Lazăr” Sibiu și absolvent al școlii de contabilitate din Ludoșul de Mureș. Acest funcționar în calitate de casier și ca membru în comitetul Despărțământului de plasă „Astra” Nocrich a luat întotdeauna parte la întrunirile culturale ale „Astrei” desfășurând poporul cu frumoase declamări și monoloage hazlii; Ioan Țichindelean, agent de urmărire la percepția rurală din com. Nocrich; Gheorghe Constantin, funcționar la C. F. R. Sibiu.

Datele cuprinse în monografia școlii primare de stat din com. Nocrich s'au cules din cronică școlară, matricolă școlară, reg. de clasificățiuni, din protocoalele comitetului și sinodului parohial, registre aflătoare în arhiva școlară și bisericească începând din anul 1884, precum și din informațiunile și datele primite dela locuitorul Toma Ganea mort în etate de 89 ani și dela cantorul Rusu Ioan în etate de 59 ani.

Pentru confirmarea acestor date s'au mai consultat și locuitorii: Ganea Patrachie de 74 ani și Ganea Ioan de 52 ani.

Aceasta monografie s'a întocmit în anul 1933. Cu data de 1 Sept. 1934 subsemnatul am fost transferat ca inv. la școala prim. de stat No. 2 m. „Dr. C. Angelescu” Sibiu, iar locul rămas vacant a fost ocupat de inv. def. Teodor Stocheciu, fost director școlar în com. Fofeldea jud. Sibiu.

S. Dragoman
învățător.

Obiceiuri la Ispas (Inălțarea Domnului)

Celce a trăit timp mai îndelungat la sat și mai ales înainte de Unire, în diferite regiuni ale țării, își poate face o idee de bogăția și frumuseța obiceiurilor noastre. Datorită acestor obiceiuri, poporul român, a putut rezista atâtea veacuri hoardelor barbare. Obiceiurile sunt acelea cari l-au întărit pe țaranul nostru în credință, și-a păstrat legea, i-a întărit sufletul, l-a mângăiat, i-a întărit dragostea față de pământul și avutul său.

Astăzi, dacă vizităm diferite regiuni, vom vedea că aceste obiceiuri încep să dispară și mai ales în comunele în cari a început să pătrundă influența orașenească. Păcat că poporul își pierde aceste obiceiuri, cari au fost în trecut o faclă.

O seamă de oameni din trecut și prezent, cari și-au dat seama de valoarea acestei bogății sufletești, au cules și culeg obiceiurile. Trecutul îl cunoaștem toți din literatura populară. Dar, ei n'au putut aduna tot și ne-au mai lăsat și nouă. Datoria noastră de azi este a culege aceste obiceiuri, cari dispar, căci vom avea vre-o dată nevoie de ele. Valoarea lor au făcut pe oamenii învățați români să facă echipe, să dea premii, și a dat ce a fost posibil în ajungerea scopului. Cu toate acestea, lucrarea ca să fie săvârșită este prea costisitoare și grea, de a putea culege amănunțit totul. Pentru aceasta rugăm pe Dnii colegi inv. și Dnii preoți ca atunci când dispun de timp a culege obiceiurile, cântece, etc. și a le trimite Institutului Social Român și Societății Compozitorilor Români, cari recompensează munca prin premii. Sau să le publice la reviste. Pentru a vedea va-

loarea lor, permiteți-mi a reda mai jos un obicei din comuna mea știind că în alte comune nu este:

În ziua de Inălțarea Domnului, sau cum i mai zice poporul: „Ispas” toată lumea merge la Biserica. După terminarea Sfintei Liturghii tot satul în frunte cu preotul se deplasează la o cruce între holde, unde se face: „Slujba holdelor”. În timpul slujbei trei feciori mai în etate fac 5 (cinci) cununi din grâu. Aceste cununi sunt date la cinci fete alese de cei trei. Fetele satului în frunte cu cele 5 fete cu cununile, înconjoară holdele. Pe urmă cununile sunt duse la cinci cruci din hotar. Odată terminat, se intrunesc în câmp, loc fixat, se așează în trei rânduri vin în sat cântând cât e satul cântecul de mai jos:

*Sus în poarta Raiului,
De-a dreapta Tatălui,
Dochilie de tămâie
Păn' la Sfântă Mărie,
Da'n chilie cine șade?...
Șade, Maica Domnului (sau Precesta)
Cu'n prunc mititel în brațe
Pruncul plânge nu mai tace.
Maică-sa din grai grăia
Taci fiule nu mai plânge
Căci Maica ție-ți va da
Tot cheile raiului.
Raiul tu-L vei descuia
Și lumea o vei vedea
Raiul Sfânt să-L stăpânești
Și lumea s'o moștenești
La Biserica de piatră
Jur'un june și c'o fată.*

Incepe june a jura
 Biseric'a lumina
 Mese d'albe să'ntindea
 Făcliile s'aprindea
 Păharele să umplea
 Incepe juna a jura
 Biserica 'ntuneca
 Mese d'albe se'strângea

Paharele se golea
 Făcliile se stângea
 Adă Doamne rod în codru
 Rod în codru mană 'n grâu
 Să rodească grânele
 Să mânce copilele.

Mohu, 22 Mai 1936

Cântarea auzită dela fata
 MARIE PRIEA
 Cules de OST.

Soacra și Nora

La poartă la Țaligrad,
 Este-un ficior, de-'mpărat,
 Cu păr galben, rățezat,
 Maică-sa și l'o'ntrebat,
 Ce stai hiule*) supărat?
 El din graiu așa'mi grăia:
 Cum să nu-mi stau, maică mea?
 Că Luni și Marți mi-am nuntit,
 Miercuri cartea mi-o venit
 To'mna dela 'mpărăție
 Să mă gat de cătănie!
 Cătănia, cui-ii dată,
 La ficioru', fără tată,
 Cătănia, cu-ii bună,
 La ficioru', fără mumă.
 El din graiu, așa-mi grăia,
 Cătră maică-sa-mi zicea;
 Dragă de măicuța mea,
 Io'n tabără mi'oiu pleca,
 Grijește-mi năvasta mea:
 De mâncare, ce să-i dai?
 Colăcel cu lapte dulce,
 Doar dela noi nu s'o duce.
 Ea deabia ș'o așteptat,
 De hiu său c'a plecat,
 Și 'n temniță o-a băgat.
 De mâncare cum i'o dat?
 Cu ciubăru' porcului,
 Cum e legea robului.
 Nevasta din graiu grăia
 Din temniță că-mi zicea;
 Bate vint**) papura
 Să se'ntoarcă tabăra,

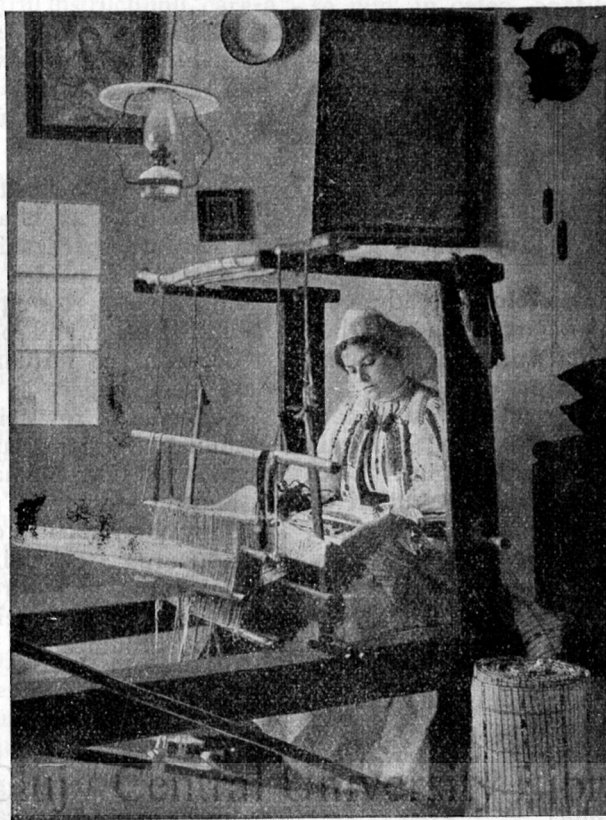
Să-mi vie și bun și rău,
 Să-mi vie și badiul meu.
 El, pe la temniț'o trecut,
 Și el că ș'o d'auzit,
 Și la maică-sa s'o dus.
 Dragă de măicuța mea,
 Unde mi-e nevasta mea?
 Hiul mamei, hiu de domn,
 Nevasta ta o murit.
 Dragă de măicuța mea,
 Hai arată-mi mormântu(l),
 Ca să-mi stâmpăr sufletu(l)?
 Câte ploii mi-o mai plouat,
 Mormântu s'o d'așezat.
 Dragă de măicuța mea,
 Hai arată-mi țărâna,
 Să-mi astâmpăr inima.
 Hiul, molcum ș'o tăcut,
 Și la temniță s'o dus,
 Ușa 'n patru o crepat,
 Și nevasta ș'o luat,
 La maică-sa ș'o plecat.
 Pe maică-sa ș'o luat,
 Și el că fi'o mai legat,
 De coada la un cal
 Ș'o umblat din sat în sat,
 Și prin toate satele,
 Prin toate orașele,
 Să se'nvețe soacrele,
 Cum se țin nurorile.

NB. Auzită dela Baba Floarea lui Olariu din Orlat.

Din colecția NICOLAE POPLĂCEAN,
 Orlat.

*) Hiul-fiul.

**) Vântule.

La războiu.

La fântână.

Știri și informațiuni

Adunarea Asociației

E ora când Românii pleacă în pădure la serbarea de înfrățire cu vin și mâncare...

Mi-aduc aminte că și anul trecut a fost această coincidență.

Incepe să picure ! Stau totuși să văd pe cei cari astăzi au norocul să mănânce și să bea pe iarbă verde. Păcat că sunt atât de puțini, când Sibiul are destui Români!...

Mi-arunc ochii la ceasul din turn, care arată 9 și 30. Am întârziat ! La 9 trebuia să fiu la școală ! Plec aproape fugind ! Când m'apropii de școală văd ieșind grupuri de învățători. Adunarea s'a amânat pentru ora 10.

Răsufu ușurat !

În sală câțiva oboșiți, pentru cari coborâtul și urcatul scârilor, e o tortură. Au preferat să rămână pe loc !

E ora 10. Sala e aproape plină. Primii sosiți discută în grupuri. La masă au luat loc președintele, casierul și secretarul. Președintele deschide ședința.

Rugăciunea „Impărate ceresc” are astăzi o semnificație deosebită !

Momentul de reculegere pentru colegii pierduți în cursul anului mi-amintește de lipsa și mizeria în care a trăit Nicolae Grozavu și de greutățile cu care a trebuit să lupte Octavian Popa. Doi munți care s'au prăbușit, doi brazi căzuți sub loviturile crude ale vieții. Două suflete mari, doi apostoli cari făceau cinste învățătorilor. Două flori ofilite de bruma primăvăratecă a morții ! S'au dus acolo de unde nimeni nu se mai întoarce, cu regretul că n'au avut timp să facă atât cât ar fi putut ! Dumnezeu să-i ierte !

Președintele în cuvântul de deschidere arată ce-a realizat dl Dr. Angelescu pentru școala poporului.

În darea de seamă a comitetului, secretarul vrea să fie cât mai convingător, marcând toate realizările ! Cum să convingă însă, când nori negri plutesc și pe cer și în sală ?

Întră dl inspector general P. R. Petrescu cu doamna. E primit cu aplauze. Președintele îi urează bun venit, la care d-sa răspunde, luând apoi loc alături de președinte.

Raportul casierului e o oglindă a felului cum învățătorii înțeleg să se achite de obligațiile ce au față de asociație. Și cât de rău înțeleg mulți dintre ei să-și facă datoria !

Un censor citindu-și raportul face apel la solidaritatea bazată pe sinceritate ? Cine mai îmbracă această haină demodată ?

Dl prefect nelipsit dintre învățători își face apariția. E salutat cu aplauze mai ales din rândurile partizanilor. Președintele arată ce-a făcut d-sa pentru școalele din județ. Răspunde dl prefect mulțumind pentru primirea făcută și asigurând pe inv. de tot sprijinul.

Credeam că furtuna a trecut, când deodată încep fulgere și trăsnete !

Redactorul revistei „Luceafărul” citește gestiunea. Arată greutățile care se pun în apariția ei. E problema cea mai importantă ! E punctul vulnerabil pe care vor să-l atace unii învățători, pentru care sunt prezenți astăzi la adunarea asociației.

Câțiva din cei mai reprezentativi mărgineni pledează în fața unei curți cu jurați ostilă, pentru atitudinea lor.

Președintele strigă din răsputeri, dar nu poate acoperi pe cei cari spun mereu aceleași cuvinte !

Nu se mai înțelege nimic, din nici-o parte ! Sala s'a împărțit în două tabere. E vacarm ! Președintele a răgușit, transpiră, tortură pe care n'o merită, când a făcut atâtea pentru asociație.

Intervine dl insp. gen. care reușește să mulțumească cel puțin în aparență taberele rășboinice.

Furtuna începe să se potolească ! Pe câmpul luptei care a fost mai dărză decât oricând, au rămas numai învingători ; nici un mort, nici un rănit, nici un învins. Tuturor li s'a dat dreptate ! E marele secret al diplomației moderne ! Ceasul arată ora 2. Bine că s'a sfârșit ! Uf ! ce lungi au fost cele 4 ore ! Credeam că nu mai scap afară. Să nu mai ajung asemenea zile ! Alerg pe scări să sorb aerul libertății !

Masa comună care s'a prelungit până seara târziu, a fost prilejul fericit de-a risipi umbra de îndoială din sufletele învățătorilor.

S'a cântat, s'au ținut discursuri, s'a petrecut mai bine și mai frumos decât ori când !

Nimeni nu și-a mai adus aminte de lupta de dimineață. E neprețuitul bine pe care-l au învățătorii, cari știu totdeauna până unde poate merge deosebirea de vederi. După furtuna de dimineață, soarele cald și primăvăratec de după masă !

Ordinea de zi :

Ședința se deschide la ora 10 sub președinția d-lui I. Ciolan. După rugăciunea „Impărate ceresc” se păstrează un moment de tăcere pentru învățătorii : Nicolae Grozavu și Octavian Popa, morți în cursul anului.

Dl I. Ciolan face istoricul luptei dusă de dl Dr. Angelescu, ministrul instrucțiunii, care-a știut să impună conducătorilor țării punctul său de vedere. Elogiază munca acestui adevărat părinte al școlii, care ține atât de mult la învățători, încât a primit pe reprezentanții lor chiar atunci când era bolnav în pat.

Cuvântul drag, stima și recunoștința noastră se îndreaptă astăzi către protectorul școlii poporului încheie d-sa.

Dl inspector general P. Petrescu își arată bucuria că se găsește din nou în mijlocul învățătorilor sibieni de care este atât de mult legat. Cere participanților, ca steagul asociației, oricari vor fi oamenii ce-o conduc, să fâlfăe sus, fiindcă numai astfel viitorul învățătorilor este asigurat.

Dl inspector școlar Miron Bibu spune că în anul acesta școala și învățătorii au avut o viață mai liniștită, mai normală, fiindcă în fruntea ei se găsește dl Dr. Angelescu, care a reușit să înscrie în bugetul țării un plus de aproape 400 milioane pentru școala poporului.

În darea de seamă a comitetului asupra activității pe 1935—1936 d-sa arată că asociația a fost împroprietărită cu un teren la Păltiniș pentru construirea unui sanator, că s'a definitivat împroprietărirea pe terenul din Livada „Borger” etc. Comitetul a depus o vie și rodnică activitate.

Dl I. Tănase citește raportul casierului dând lămuriri cu privire la mersul încasărilor.

Dl Popa—Cornățal cere să se citească numele restanțierilor.

În raportul comisiei censorilor dl N. C. Verzescu arată că asociația nu-și va putea îndeplini misiunea, atâta timp cât unii membrii nu plătesc cotizațiile. Cere tuturor solidaritate de fapte și nu de vorbe.

Mulțumește comitetului pentru activitatea desfășurată și d-lui Petre Olariu pentru greaua muncă depusă în redactarea „Luceafărului”.

Dl I. Ciolan salută pe dl N. Regman, prefectul județului, care a arătat cea mai largă înțelegere pentru școală, dându-i un prețios sprijin. A dat totdeauna din fondurile prefecturii asociației învățătorilor.

Dl N. Regman mulțumește pentru primirea făcută. Vine în mijlocul învățătorilor ca profesor, prieten și coleg și vrea ca împreună cu ei să găsească toate soluțiile potrivite pentru bunul mers al școlii.

Dl Petre Olariu vice-președ. asociației și redactorul revistei „Luceafărul” face o dare de seamă asupra apariției ei.

Citește un apel al profesorilor secundari foști elevi ai profesorului Petre Șpan, cari voesc să închine un număr al revistei aceluia care a trasat un drum luminos în viața școlii Sibiului. Arată primirea frumoasă ce s'a

făcut revistei și greutățile ei nenumărate ce se pun în calea apariției ei. Cele mai însemnate sunt: materiale și lipsa de colaboratori. Raportul d-sale e atât de frumos și documentat încât se admite publicarea lui.

Învățătorii Șerb, Georgescu, Muntean, Bucurenciu susțin: din familia, unde doi soți sunt învățători, numai unul să primească revista; revista să fie tipărită în condițiuni tehnice mai modeste și să apară lunar; abonamentul să fie redus la 100 Lei.

Dl Ciolan arată că apariția revistei este o chestiune de demnitate pentru inv. sibieni.

Învățătorii din Poiana pun în discuție existența revistei. Pusă la vot adunarea generală respinge toate propunerile făcute de inv. Șerb și Georgescu, astfel că ambii soți vor plăti revista, care va apărea în aceleași condițiuni tehnice ca și până acum, abonamentul rămânând tot 150 Lei.

Într'un moment spiritele sunt foarte agitate. Intervine dl P. Petrescu cu calmul și autoritatea d-sale limpezind chestiunile nelămurite puse în discuție.

Este o obligație morală pentru învățătorii cari pot scrie, să colaboreze la „Luceafărul”, spune d-sa, fiindcă numai astfel se poate ridica prestigiul învățătorilor.

Dl I. Ciolan dă lămuriri în vederea congresului ce se va ține la 8 Iunie la București și în Sept. la Cernăuți.

Dl S. Dragoman face un călduros apel ca toți învățătorii să rămână solidari în jurul asociației.

În privința învățătorilor cari și-au dat demisia, adunarea generală socotește că nu se poate ține cineva cu forța în asociație. Inv. Pitaru își retrace demisia.

Inv. Bălănescu întreabă ce atitudine a luat asociația față de dezastrul dela definitivat.

Dl Ciolan răspunde că de acum înainte candidații vor cunoaște dinainte programa din care sunt examinați. Chiar în toamna viitoare se va ține un nou examen.

La ora 2 președintele încheie ședința mulțumind d-lui Petrescu pentru sfaturile date.

Masa comună a fost prilej de înfrățire și verificarea nesdruncinatei solidarități dintre învățători.

A fost sărbătorit d-l Petrescu pentru 13 ani de rodnică activitate pe aceste locuri și dl Ciolan pentru tot ce a făcut pentru învățători în conducerea asociației.

Au toastat dnii: P. Petrescu, I. Ciolan, Petre Olariu, N. Verzescu, St. Cornea, Bucurenci, etc.

Bilanțul zilei, putem afirma, că s'a încheiat cu un sold bogat: solidaritatea învățătorilor sibieni. Ceice au prevestit furtună, s'au înșelat mult în așteptările lor.

Învățătorii sibieni vreau să rămână ca întotdeauna: *fruntea*. **Nic. Verzescu.**

Cuvinte de laudă pentru învățători

M. S. Regele a rostit cuvânt de mulțumită către învățători. Congresul din 8 Iunie a fost un eveniment care nu poate rămânea fără folos. Invățătorimea română a fost reabilitată în cinstea ei de către Capul suprem al țării. Fie-ne acest cuvânt călăuză în drumul în care ostenim.

Deviza să ne fie mereu înainte spre binele și folosul neamului.

Cetim în „Transilvania” buletinul de tehnică a culturii, Anul 67, Nr. 2 pe Martie și Aprilie 1936 la rubrica: Figuri și fapte pilduitoare din trecut, următoarele: „Tot atât de mare a fost și contribuția oamenilor școlii, — în special a *invățătorilor* — la dezvoltarea societății. Ar putea fi analizată aceasta într'un studiu deosebit și suntem siguri că trecerea în revistă ar aduce într'ou foarte favorabilă lumină rolul jucat de *invățătorime*”.

Este vorba de activitatea învățătorilor în cadrele „Astrei” culturale. În legătură cu constatările de mai sus am dori să facem un scurt bilanț, arătând în cifre munca depusă în cadrele „Astrei” de către învățătorii jud. Sibiu, în cursul anului 1935—36. Rugăm deci pe doamnele, domnișoarele colege și domniile colegi ca pe o carte postală să ne arete aportul de ordin moral, sufletesc sau material ce a adus întru sprijinirea înaltei Asociațiuni culturale. Am dori ca statistica ce vrem să facem, să fie completă, deci nici un membru al Corpului didactic primar să nu întrelase a ne da informațiile cerute.

— *Sociologia Românească Anul I. Nr. 3, 1936*, sub Biblioteca populară a Asociațiunii „Astra” scrie: „Dar plăcută și cu o frumoasă tendință moralizatoare este piesa de teatru sătesc (Nr. 222) „Stălpii Satului” (3 acte) de Petrea Dascălu, cu pasagii calde de evocare a vieții virtuose și bărbătești „de odinioară” și cu o susținută apărare a cântecelor cu adevărat țărănești și a portului din „bătrâni”, împotriva produselor orășenești. De altfel Dl Petrea Dascălu (P. Olariu) este un meșter priceput și încercat al teatrului sătesc. Revista „Transilvania” într'ou statistică specială de teatru (anul 66 Nr. 6, pag. 386) îl arată ca fiind cel mai căutat scriitor de teatru sătesc”.

— „*Revista generală a învățământului*” Anul XXIV, Nr. 3—4, Martie—Aprile 1936 sub titlul: „*Opera literară a învățătorului Petre Olariu—Sibiu*”, scrie: „Sub numele împrumutat de *Petrea Dascălu*, învățătorul Petre Olariu din Sibiu, pe cât de modest, pe atât de

distins la suflet și virtuos la scris, a dat la iveală o serie de lucrări, care-i asigură un loc de cinste printre scriitorii populari.

În epoca actuală, când atâția încearcă să se apropie de sufletul poporului cu vorbire și scriere peste măsură de schimonosită, opera lui *Petrea Dascălu* este un îndreptar; și în acelaș timp o speranță, că încă se mai găsesc „cărturari”, cari să gândească și să scrie în limba curată a poporului și pe înțelesul lui.

În adevăr, scrisul lui P. D. este un model de limbă și de simțire românească, exprimată în schițe (*Între sat și oraș*, Librăria Săteanului, Săliște; *Din popor, Icoane dela țară*, Ed. Asociațiunii, Sibiu; *Oameni de pe la noi*, Ed. „Dacia Traiană”, Sibiu), poezii: *Din zile mari*, Ed. Săteanului, Săliște și teatru *Tot omenia-i mai tare, Stălpii satului*, Editura Asociațiunii, Sibiu; *Să nu mai spui la nime*, Ed. „Dacia Traiană”, Sibiu.

Și ca atare, poate servi ca *model*, tuturor celor, cari vin în atingere cu satele și mai ales învățătorilor.

Atari cuvinte de apreciere a unei munci dascălești nu se resfrânge numai asupra autorilor, ci asupra întregiei tagme.

— Rugăm stăruitor pe toți cetitorii revistei „Lucaefărul” să satisfacă apelului din fruntea ei. Memoria Dr. P. Șpan vrednicește o sinceră amintire din partea celor cari i-au fost elevi, prieteni și cunoscuți. Colegii vor binevoi a răspândi acest apel în cercuri cât mai largi pentru a putea lua cunoștință despre el toți intelectualii satelor: preoți, profesori, notari, înv. pensionari. Dintre mulți se vor găsi câțiva, cari să contribue la scoaterea unui număr de închinare.

— Despre expoziția de lucru manual al școalelor de stat rurale din județul Sibiu, aranjată de Revizorul școlar în zilele de 31 Mai, 1 și 2 Iunie c. vom da raport detaliat în numărul viitor al revistei, acum nemai fiind timp pentru publicare.

Poșta Redacției

Dlul N. N. D. Lucrarea trimisă, se va publica numai în toamnă. Vrem să o dăm într'un singur număr. Dacă am publica-o în două numere ar fi prea mare distanța de timp între partea I și a II-a, revista neapărând în lunile de vară.

Mai multora: Colegii cari au promis sprijin revistei să-și adune materialul din care să clădească articolele, în timpul vacanței, ca să putem satisface justelor așteptări, de-a apare regulat. Altfel e o imposibilitate, să se prezinte la timp.

Colaboratori:

I. Simionescu, Gh. Preda, Z. Sandu, Petre R. Petrescu, Lucian Bologa, Al. Dima, Gh. Maior, Dr. Nicolae D., P. N. Apolzan, I. Delu, I. Dragomir, I. Dopp, Mina Grădinaru, S. Florea, M. Faur, St. Potcoavă, Pavel Popescu, I. Tatu, N. Bunescu, D. Tipuriță, D. Guranu, N. C. Verzesu, S. Dragoman, A. Calculator.

Comitetul de conducere al revistei:

I. N. Ciolan, Petru Olariu, Miron Bibu, Nicolae Martin, I. Tănase, S. Banciu, S. Dragoman, N. Hanzu.

Comitetul Asociației:

I. N. Ciolan, președinte; Petru Olariu, v.-președinte; Miron Bibu, secretar; Ioan Tănase, casier; Maria Petrescu, Nicolae Iordan, S. Dragoman, Nicolae Martin, Bogdan Ene.

Comisia cenzorilor:

N. Verzesu, Șt. Cornea, N. Boiceanu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Abonamente:

Pentru învățători, preoți, notari, primari, studenți
și săteni pe timp de un an se plătește suma de Lei 150.—
Pentru comitetele școlare, primării, oficii paro-
hiale, bănci populare și cooperative pe un an „ 250.—
Abonamente de onoare pe un an „ 500.—

Abonamentele se pot face în orice
timp al anului, trimițându-se fiecărui
nou abonat, revista pe anul întreg.

Costul abonamentului se va trimite înainte la adresa:
Administrația revistei „LUCEAFĂRUL“, str. Gh. Lazăr 21, Sibiu.

Numărul viitor apare în Septembrie 1936.

Sumarul:

Literatură — Artă.

Apel	„Luceafărul“
A murit Miron	Tămășielu I.

Invățământ — Educație.

Asociaționismul in psihologie	Prof. L. Bologa
Din tainele numerelor	A. Calculator
Scoala muncii și G. Kerschesteiner	Prof. O. Dragoș
Metoda centrelor de interes	Gh. Staicovici, inv.
Pe marginea unei expoziții de lucru manual	V. Costin

Viața culturală și națională a satului.

De-ale noastre dăscălești	Izidor Dopp
-------------------------------------	-------------

Pagina elevilor normaliști.

Cercetări și rezultate	Ioachim Lupu, cl. VIII.
Importanța fantaziei in educație și învățământ	St. Daneș, cl. VIII.

Oameni și fapte.

Dare de seamă	Petre P. Petrescu, insp. gen. școl.
Ilie Georgescu	Gh. Vramiță
Monografia școlii primare de stat din Nocrich, juđ. Sibiu	S. Dragoman

Folclor și literatură populară.

Obiceiuri la Ispas	OST.
Soacra și Nora	Din culeg. N. Poplăcean

Știri și informațiuni.

Adunarea Asociației	Nic. Verzescu
Cuvinte de laudă pentru învățători	* * *

